

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОСТІ
ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ**

**ДЕПАРТАМЕНТ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ**

**Стандартна операційна процедура
щодо обсягів та порядку виконання національних планів державного
контролю за використанням фармакологічно активних речовин,
дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а
також заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та
їх залишків, державного контролю щодо забруднюючих речовин**

ЗМІСТ

- Вступ
- I. Визначення термінів.
 - II. Мета стандартної операційної процедури.
 - III. Загальні положення.
 - IV. Рекомендації Європейської Комісії.
 - V. Відбір зразків для досліджень (випробувань).
 - VI. Тип та обсяг зразків.
 - VII. Стратегія та критерії відбору зразків, цільові та підозрілі зразки.
 - VIII. Принципи розподілу зразків в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць.
 - IX. Види відібраних зразків.
 - X. Матеріали, предмети та обладнання для відбору і зберігання зразків.
 - XI. Особливості відбору окремих зразків, нумерація актів та зразків.
 - XII. Документація процесу відбору зразків.
 - XIII. Зберігання, транспортування та передача зразків в лабораторію.
 - XIV. Проведення досліджень (випробувань) зразків у лабораторії.
 - XV. Нагляд за виконанням планів моніторингу .
 - XVI. Заходи реагування у разі підозри або виявлення заборонених чи недозволених фармакологічно активних речовин.
 - XVII. Заходи реагування на бійні та/або переробному підприємстві.
 - XVIII. Звітування про вжиті заходи.
- Додатки до стандартної операційної процедури.
1. Відомості про птахофабрику з вирощування птиці на забій.
 2. Відомості про ферму курей-несучок.
 3. Відомості про ферму з відгодівлі свиней.
 4. Відомості про ферму з розведення великої рогатої худоби, кіз, овець.
 5. Відомості про рибне господарство.
 6. Відомості про пасіку.
 7. Відомості для потужності з пакування яєць.
 8. Відомості для потужності з переробки дичини.
 9. Відомості про передзабійний та післязабійний огляд тварин.
 10. Контрольний список (для оцінки діяльності районних, міжрайонних (міських) управлінь.
 11. Контрольний список про стан виконання плану моніторингу уповноваженими на відбір зразків у/від великої рогатої худоба, свиней, овець, коней, індиків, курей.
 12. Квартальний/річний звіт про виконання Плану державного моніторингу.
 13. Квартальний/річний звіт щодо невідповідних зразків, відібраних згідно

з Планом державного моніторингу.

14. Квартальний/річний звіт щодо результатів відбору зразків у рамках розслідування згідно з Планом державного моніторингу.

15. Звіт про дії після отримання результату дослідження уповноваженої лабораторії про наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин (щодо ферми, звідки походить тварина або з якої було відібрано зразок(и)).

16. Звіт про дії після отримання невідповідного результату на бійні/підприємстві, де відібрано зразок, згідно з Планом державного моніторингу.

17. Звіт про дії після отримання невідповідного результату щодо бійні/підприємства, де було відібрано зразок, згідно з Планом державного моніторингу.

Вступ

Загальні процедури, за якими відбираються зразки продуктів тваринного походження (харчових продуктів) для лабораторних досліджень (випробувань) визначають у затверджених в установленому порядку Методах відбору зразків для визначення максимально допустимих рівнів залишків для цілей державного контролю.

Ця Стандартна операційна процедура щодо обсягів та порядку виконання національних планів державного контролю за використанням фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, державного контролю щодо забруднюючих речовин (далі – СОП) застосовується для забезпечення:

правильності відбору зразків, оформлення, реєстрації та пересилки до уповноваженої лабораторії відповідними особами (посадовими особами компетентного органу, компетентного органу регіонального рівня, компетентного органу місцевого рівня, іншими уповноваженими особами) у порядку виконання Плану Державного моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднювачів у живих тваринах і необроблених харчових продуктах тваринного походження;

координації дій уповноважених на відбір зразків осіб у разі виявлення заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин чи перевищення допустимого максимального рівня залишків фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або кормові добавки, хімічних забруднень, залишків пестицидів та інше;

узгодженості дій уповноважених на відбір зразків осіб та уповноваженої лабораторії.

Використання СОП не повинно призводити до порушення загальноприйнятих норм законодавства. При вирішенні питань про права та обов'язки операторів ринку не слід керуватися положеннями цієї СОП, оскільки

вона не є для них обов'язковою.

I. Визначення термінів.

У цій СОП наведені нижче терміни вживаються в такому значенні::

відібраний зразок - зразок, відібраний уповноваженою на відбір зразків особою для дослідження наявності залишків ветеринарних препаратів та забруднювачів у живих тваринах і необроблених харчових продуктах тваринного походження;

несанкціоновані фармакологічно активні речовини - фармакологічно активні речовини (діючі речовини), які не включені до Таблиці 1 Додатку до Регламенту (ЄС) № 37/2010 від 22 грудня 2009 року про фармакологічно активні речовини та їх класифікацію щодо максимальних меж залишків у харчових продуктах тваринного походження (в Україні Таблиці 1 наказу Міністерства охорони здоров'я України від 23.12.2019 № 2646 «Про затвердження Показників безпечності харчових продуктів «Максимальні межі (рівні) залишків діючих речовин ветеринарних препаратів у харчових продуктах тваринного походження», зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 14 січня 2020 р. за № 42/34325) або речовин, які не дозволені як кормові добавки відповідно до Регламенту (ЄС) № 1831/2003 Європейського Парламенту та Ради від 22 вересня 2003 року про добавки для використання в годівлі тварин (в Україні Державний реєстр кормових добавок), за винятком речовин, необхідних для лікування конячих (коней), і речовин, що приносять додаткову клінічну користь порівняно з іншими варіантами лікування, доступними для коней, як зазначено в Регламенті (ЄС) № 1950/2006 від 13 грудня 2006 року, який встановлює, відповідно до Директиви 2001/82/ЄС Європейського Парламенту та Ради про кодекс Співтовариства, що стосується ветеринарних лікарських засобів, перелік речовин, необхідних для лікування коней;

заборонені речовини - речовини, застосування яких для лікування тварин заборонене законодавством;

період виведення - мінімальний період між останнім введенням ветеринарного лікарського засобу тварині та виробництвом харчових продуктів з цієї тварини, який за звичайних умов використання необхідний для забезпечення того, щоб такі харчові продукти не містили залишків у кількостях, шкідливих для здоров'я населення;

об'єднаний зразок - комбінована загальна кількість всіх точкових зразків, відібраних з партії або частини партії; об'єднані зразки вважаються репрезентативними для партій або частини партій, з яких їх було взято;

матриця – означає матеріал, з якого взято зразок, включаючи частини тіла тварини, рідини, екскременти, тканини, продукти тваринного походження, побічні продукти тваринного походження, корм для тварин і воду, у хімічному аналізі матрицею є всі компоненти зразка, за винятком аналіту (речовини яка визначається) і може мати значний вплив на проведення аналізу та якість отримання результатів (матричний вплив);

партія тварин - група тварин одного виду та однієї вікової групи, яких виростили в одному господарстві, в один і той самий час і за однакових умов вирощування;

точковий зразок - певна кількість матеріалу, довільно відібраного з одного місця партії або частини партії;

уповноважена на відбір зразків особа – посадова особа компетентного органу, компетентного органу регіонального рівня, компетентного органу місцевого рівня, інша уповноважена особа;

фармакологічно активна речовина - будь-яка речовина або суміш речовин, призначені для використання у виробництві ветеринарного лікарського засобу, яка при використанні у виробництві стає активним інгредієнтом цього засобу.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у законах України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», «Про ветеринарну медицину», «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, ветеринарну медицину та благополуччя тварин» регламентах та директивах Європейського Союзу.

II. Мета СОП.

Метою СОП є конкретизація та стандартизація процедур, які виконують посадові особи Держпродспоживслужби та її територіальних органів щодо:

способу відбору зразків (стратегії та критеріїв відбору);

виду та розміру зразків;

напрямків проведення досліджень;

порядку дій у разі виявлення заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин чи перевищення допустимого максимального рівня залишків таких речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або кормові добавки, хімічних забруднень і залишків пестицидів;

способу ведення документації щодо виконаних дій;

порядку дій у лабораторії.

Метою відбору зразків є отримання репрезентативного зразка з партій продуктів для проведення лабораторних досліджень (випробувань) для визначення відповідності максимально допустимим рівням залишків активних речовин та їх метаболітів, встановленим нормативно-правовими актами України або, за їх відсутності, стандартам Комісії з Кодексу Аліментаріус.

Дія СОП поширюється на посадових осіб компетентного органу, його територіальних органів, а також державних установ, підприємств і організацій, підпорядкованих компетентному органу з питань, порушених у цій СОП.

III. Загальні положення.

Заходи державного контролю здійснюються у формі аудиту, інспектування, передзабійного та післязабійного огляду, відбору зразків, лабораторного дослідження (випробування), документальної перевірки,

перевірки відповідності та фізичної перевірки. У межах заходів державного контролю здійснюється державний моніторинг.

Національні (щорічні) плани державного моніторингу (контролю) затверджуються з метою контролю:

використання фармакологічно активних речовин, дозволених у складі ветеринарних препаратів, а також заборонених або недозволених речовин та їх залишків на основі аналізу ризику для виробництва;

використання зазначених фармакологічно активних речовин у межах рандомізованого нагляду для внутрішнього виробництва;

наявності забруднювачів або їх груп у харчових продуктах тваринного походження;

залишків пестицидів у харчових продуктах тваринного походження.

Відбір зразків продукції здійснюється на підставі письмового вмотивованого рішення компетентного органу регіонального рівня. У рішенні про відбір зазначаються кількість зразків для кожного виду або типу продукції, необхідних для експертизи, а також місце її проведення.

Компетентний орган місцевого рівня забезпечує відбір зразків, їх маркування, опломбування та поводження з ними таким чином, щоб гарантувати їх юридичну та аналітичну ідентичність.

Відбір зразків здійснюється у присутності керівника суб'єкта господарювання — юридичної особи, її відокремленого підрозділу або уповноваженої ним особи (фізичної особи-підприємця або його представника) та оформлюється актом відбору.

Зразки пакуються і опломбовуються (опечатуються) у місці відбору, про що зазначається в акті відбору. Маркування відібраних зразків здійснюється посадовою особою, що склала акт відбору зразків, та повинно містити повну інформацію для ідентифікації кожного зразка, у тому числі відомості щодо дати і часу відбору та посадової особи, яка провела відбір зразків.

Лабораторні дослідження (випробування) для цілей державного контролю виконуються акредитованими лабораторіями, уповноваженими відповідно до Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин».

Оператор ринку інформується про результати лабораторного дослідження не пізніше ніж через два робочих дні з моменту їх отримання компетентним органом.

IV. Рекомендації Європейської Комісії.

[Рекомендація Комісії від 16 листопада 2006 року](#) щодо моніторингу фонових рівнів діоксинів, діоксиноподібних поліхлорованих біфенілів і недіоксиноподібних поліхлорованих біфенілів у харчових продуктах;

[Рекомендація Комісії 2013/711/ЄС від 3 грудня 2013 року](#) щодо зменшення присутності діоксинів, фуранів і поліхлорованих біфенілів (ПХБ) у кормах і

харчових продуктах;

Рекомендація Комісії (ЄС) 2016/688 від 2 травня 2016 року про моніторинг та управління наявністю діоксинів і ПХБ у рибі та рибних продуктах з Балтійського регіону;

Рекомендація Комісії (ЄС) 2022/1431 від 24 серпня 2022 року щодо моніторингу перфторалкільних речовин у харчових продуктах;

2000/473/Євратом: Рекомендація Комісії від 8 червня 2000 року щодо застосування статті 36 Договору про Євратом щодо моніторингу рівнів радіоактивності в навколишньому середовищі для оцінки опромінення населення (нотифіковано за документом номер C(2000) 1299).

V. Відбір зразків для досліджень (випробувань).

1. Репрезентативний зразок повинен відповідати таким вимогам:
відібраний з допомогою відповідного спеціалізованого обладнання;
відібраний згідно з планом і процедурою, що охоплює всю партію;
зразок відповідного розміру, залежно від розміру партії та товару;
належно позначений і ідентифікований.

Під час і після відбору зразок повинен зберігати свою репрезентативність, тобто правильно оброблятися та зберігатися.

2. Відбір зразків повинен здійснювати посадовими особами, які пройшли навчання та обліковуються компетентним органом регіонального рівня (державні ветеринарні інспектори, офіційні ветеринарні лікарі, інші уповноважені особи).

Під час планування відбору зразків на виконання Плану державного моніторингу на територіальному рівні державний ветеринарний інспектор визначає відповідну кількість ферм, де буде здійснюватися відбір зразків з урахуванням:

напрямку діяльності господарства (вирощування, відгодівля на забій);
вид/породу, вік і стать тварин;
обсягів виробництва;

технологія утримання та вирощування тварин;

фактів недотримання вимог в минулому, в тому числі отримання невідповідних результатів лабораторних досліджень (випробувань), порушення вимог законодавства при здійсненні попереднього планового або позапланового заходу державного контролю;

застосування ветеринарних препаратів та лікувальних кормів, недотримання періодів виведення (каренції) тощо.

Відбір зразків, повинен бути неочікуваним, здійснюватися без будь - якого заздалегідь визначеного часу, дати та дня тижня.

3. Посадовими особами, які могли бути піддані впливу певних лікарських засобів (наприклад, інгалятори з бета-агоністами (формотерол, сальбутамол, сальметерол); креми для шкіри зі стероїдами (бетаметазон, гідрокортизон); пігулки зі стероїдами, очна мазь з левоміцетином, гелі з нестероїдними

протизапальними засобами (ібупрофен), не повинні здійснювати відбір зразків під час лікування.

Уповноваженій на відбір зразків особі забороняється здійснювати відбір зразків у випадках, коли вона сама вживає антибіотики, оскільки можуть бути отримані хибно позитивні результати.

4. Тварини, придатні для взяття зразків, повинні бути індивідуально ідентифіковані та чітко позначені перед забоєм.

Уповноважена на відбір зразків посадова особа, повинна переконатися, що тварину можна відстежити до ферми чи місця походження.

5. Відбір зразків на виконання Плану державного моніторингу здійснюється на:

фермах - від живих тварин;

бійнях - від забитих тварин;

молочних фермах - молоко;

птахофермах і підприємствах, де здійснюється пакування яєць та зберігання (зразки яєць);

товарних рибних господарствах - живу рибу;

на пасіках - мед;

на підприємствах з переробки меду - мед до процесу гомогенізації.

Відбір статистично репрезентативних зразків здійснюється від тварин щодо яких проводиться розслідування у випадку виявлення факту незаконного лікування.

Під час розрахунку кількості зразків необхідно враховувати кількість тварин у групі, від яких здійснюється відбір зразків, а також прогнозовану кількість тварин, що пройшли незаконне лікування.

Приклад розрахунку кількості тварин, від яких необхідно здійснити відбір зразків для утворення репрезентативного зразка

Н	Репрезентативний зразок (п), для якого вірогідність т (буде виявлено принаймні 1 тварину із залишками) дорівнює 99%						
	т = 20%	т = 50%	т = 60%	т = 70%	т = 80%	т = 90%	т = 95%
10	10	5	4	3	3	2	2
25	14	6	5	4	3	2	2
50	17	6	5	4	3	2	2
75	18	7	5	4	3	2	2
*100	19	7	5	4	3	2	2
200	20	7	5	4	3	2	2
500	21	7	5	4	3	2	2
1 000	21	7	6	4	3	2	2
10 000	21	7	6	4	3	2	2

де,

Н – кількість тварин у групі

п – кількість зразків, відбір яких необхідно здійснити, щоб з вірогідністю $p = 99\%$ виявити хоча б 1 тварину із залишками

т – частка тварин у групі, які, згідно з припущенням, мають залишки

***Приклад:**

Є група з 100 тварин ($N = 100$). Ви вважаєте, що близько 20% тварин можуть мати залишки ($t = 20\%$). Щоб з 99% вірогідністю виявити хоча б одну тварину, із залишковими речовинами потрібно взяти 19 зразків.

Або:

Якщо є припущення, що залишки речовин можуть бути у 90% тварин ($t = 90\%$), то навіть відбір всього 2 зразків із 100 вистачить, щоб з 99% вірогідністю знайти хоча б одну таку тварину.

6. Процедура відбору зразків тканин (печінки, жиру, нирок, м'язів та сечі) для аналізу залишкових речовин включає:

підготовку до відбору зразків (аналіз інформації щодо зразків, відбір яких необхідно здійснити, та оператора ринку де буде здійснюватися відбір зразків, підготовка необхідного інвентарю та обладнання);

пломбування та маркування відібраних зразків (кожний відібраний зразок необхідно пломбувати/опечатувати таким чином, щоб унеможливити відкриття без пошкодження пломби/печатки, заміну зразка);

складання акту відбору зразків у двох примірниках;

забезпечення належних умов зберігання зразків;

транспортування зразків до уповноваженої лабораторії.

Відбір зразків на потужностях операторів ринку здійснюється рівномірно, протягом року, з урахуванням сезонності застосування деяких речовин та виробництва харчових продуктів. При цьому необхідно враховувати всю наявну інформацію щодо хвороб та випадків застосування незареєстрованих ветеринарних препаратів тощо.

Якщо під час виконання Плану державного моніторингу протягом календарного року за результатами проведених заходів державного контролю стає доступною нова інформація щодо незаконного застосування заборонених або несанкціонованих фармакологічно активних речовин або виявлення факту незаконного лікування, територіальні органи повинні негайно оновити план відбору зразків на основі оцінки ризиків для виробництва, з метою забезпечення належного використання фармакологічно активних речовин та високого рівня охорони здоров'я людини.

Від однієї тварини дозволяється відбір тільки одного зразка.

Перед відбором кожного зразка уповноважена на відбір зразків особа повинна дотримуватись особистої гігієни (мити руки, використовувати захисні одноразові рукавички). Для відбору кожного зразка використовується чистий інвентар та обладнання. Уповноважена на відбір зразків особа дотримується інструкцій щодо охорони здоров'я та техніки безпеки при відборі зразків, а у випадку відбору зразків від живих тварин правил гуманного ставлення до живих тварин, що виключають жорстокість.

Відбір зразків проводиться в присутності оператора ринку (уповноваженої особи).

Залежно від типу зразки поміщають у одноразові сейф-пакети або пластикові контейнери для збереження цілісності зразка, попередження заміни,

контамінації та псування. Зразки, залежно від груп показників на які їх необхідно досліджувати, розділяють та маркують.

Одразу після пакування та маркування, зразки необхідно охолодити до температури від 2 до 7°C, а при необхідності заморозити (за винятком яєць, меду, кормів) та направити до уповноваженої лабораторії з дотриманням необхідних температурних режимів. У разі направлення до уповноваженої лабораторії охолоджених зразків, їх поміщають у транспортні контейнери, що містять достатню кількість охолоджувальних елементів.

Контейнер для зразків повинен бути герметично закритим, опломбованим або опечатаним, таким чином, щоб унеможливити відкриття без пошкодження пломби/печатки, заміну зразка.

Контейнер, у якому заморожується рідкий зразок, повинен бути заповнений на 3/4.

Для виділення плазми, зразки крові у встановленому порядку підлягають обробці антикоагулянтном та негайно доставляються до уповноваженої лабораторії. За необхідності плазму крові піддають глибокому заморожуванню.

Дефростація заморожених зразків під час транспортування не допускається.

У разі, коли доставлений до уповноваженої лабораторії зразок було оцінено як непридатний для проведення лабораторних дослідження (випробувань), фахівець відповідної уповноваженої лабораторії складає акт про непридатність зразку, а уповноважена на відбір зразків особа повинна здійснити повторний відбір зразка.

При відборі і транспортуванні зразків повинні бути забезпечені умови, що виключають будь-який вплив на зразок, який може призвести до розпаду досліджуваних забруднюючих речовин та їх залишків, перехресного забруднення тощо.

У випадку валідації нового методу дослідження на залишки референс-лабораторія визначає належні умови зберігання та транспортування для забезпечення стабільності аналізів і цілісності зразків.

7. Відбір зразків на фермах, за винятком товарних рибних господарств, здійснюється тільки від живих тварин (дослідження на речовини групи А).

У товарних рибних господарствах відбір зразків здійснюється для дослідження (випробування) на речовини групи А та Б.

Під час відбору зразків уповноважена на відбір зразків особа повинна оглянути всіх тварин на фермі з урахуванням:

- ознак застосування фармакологічно активних речовин (діючих речовин);
- зміни в поведінці;
- рівня розвитку тварин в групі одної породи/категорії.

Якщо тварини, що відповідають цим критеріям, відсутні, уповноважена на відбір зразків особа обирає тварин, у яких існує найбільша вірогідність виявити відповідні речовини з урахуванням їх віку та статі. Відбір зразків від вагітних тварин не здійснюється.

Зразки для лабораторних досліджень (випробувань) на вміст речовин групи А1 (стілбени) не відбирають від тварин, призначених для відтворення та молочного напрямку.

Зразки для лабораторних досліджень (випробувань) на наявність речовин групи А відбирають від тварин, призначених для забою, в останньому періоді відгодівлі так, щоб результати випробувань були отримані перед вибуттям тварин на бійню, тобто з урахуванням часу отримання результатів випробувань.

8. Відбір зразків на бійнях здійснюється для лабораторних досліджень (випробувань) на речовини групи А та групи Б.

Під час оцінки туш та/або продуктів тваринного походження, з яких необхідно відібрати зразки, уповноважена на відбір зразків особа враховує такі критерії, щоб вірогідність виявити відповідні речовини була найвищою:

інформацію про виробника;

стать, вік, вид тварин, технологія утримання та відгодівлі;

ознаки застосування фармакологічно активних речовин;

загальноприйняту практику застосування окремих фармакологічно активних речовин у відповідній технології сільськогосподарського виробництва.

Під час огляду туш уповноважена на відбір зразків особа повинна визначити, чи є у тварини:

ущільнення (щільний набряк продовгуватої форми під шкірою вуха);

пошкодження вух;

атрофовані тестікули;

нетипово розвинута мускулатура.

Уповноважена на відбір зразків особа здійснює відбір зразків з будь-якої туші, щодо якої існують підозри щодо вмісту залишків ветеринарних препаратів, відповідно до таблиць 1 та 2, а також з будь-якої туші, що має ознаки наявності гострих або хронічних захворювань, патологічних порушень тощо.

Таблиця 1

Типові ознаки, що вказують на можливий вміст залишків речовин групи А

Тип огляду	Ознаки або патологічні зміни у тварин, яким застосовували стимулятори росту:		
	Кортикостероїди	Гормони	Бета-агоністи
Передзабійний	У тварин зазвичай великий обсяг черевної порожнини (висячий живіт). Аномалії шкіри, алопеції. Набряки кінцівок. Підвищене споживання води. Нехарактерна	У телиць спостерігається надмірний розвиток молочної залози з просочуванням молока або з наявністю молока в загоні для передзабійного утримання.	У тварин спостерігається розвиток мускулатури вище середнього рівня для їх породи, віку і статі.

	кількість сечі в загоні для передзабійного утримання. Тварини зазвичай надмірно вгодовані для свого віку і статі.	У самців тестікули мають недорозвинення для свого віку і породи.	
Післязабійний	Сечові міхури декількох тварин з однієї партії наповнені сечею, іноді також містять пісок і камені. Пошкодження нирок. Підвищена проникність судин, що призводить до розвитку набряків.	Сильно розвинені молочні залози (молочні протоки з наявністю сироватки і (або) молока). Збільшена кількість навколонирикового або брижового жиру у самців і самок. У самців тестікули мають недорозвинення для свого віку і породи. Місця ін'єкцій, ущільнення у вигляді рідини або твердої горошини.	Неприродньо розвинена мускулатура для відповідної породи, віку, статі. Туші з низьким вмістом жиру, особливо в міжреберних і діафрагмальних м'язах, а також навколонирикового та підшкірного жиру.

Таблиця 2

Типові ознаки, що вказують на можливий вміст речовин групи Б

Тип огляду	Клінічні ознаки або патологічні зміни
Передзабійний	Ознаки хвороби, включаючи кашель, витікання слизу, утруднене дихання, кульгавість, зневоднення і (або) травма. Ознаки захворювання вимені (гіперемія шкіри, молоко з пластівцями, кров'ю або гноєм, осередкові ущільнення тканин вимені тощо). Виснажені тварини, відсталі в рості і розвитку для свого віку і породи, пригнічені тварини, тварини з порушенням шкірного покриву (скуповджена шерсть, суха шкіра, алопеції тощо).
Післязабійний	Патологічні зміни в життєво важливих органах (легені, печінка, нирки), залозах, лімфатичних вузлах, матці, вимені і тощо. Ознаки плевриту або перитоніту на туші (сліди зачистки, шорсткості, почервоніння, крововиливи на плеврі або очеревині). Інші загальні ознаки: набряки, невідповідний колір м'яса (занадто яскравий), незвично сухе м'ясо. Видимі місця ін'єкцій.

9. Відбір зразків від великої рогатої худоби та свиней здійснюється на фермах і бійнях. На фермах зразки сечі відбираються лише від живих тварин.

На бійнях здійснюється відбір зразків сечі, м'язів, печінки та нирок.

Відбір зразків сечі необхідно здійснювати обережно, забезпечуючи

попередження забруднення зразка фекаліями (забруднення фекаліями може призвести до хибно позитивного результату дослідження).

Відбір зразків сечі свиней здійснюється після годування. Уповноважена на відбір зразків особа повинна увійти до стійла та надати тваринам час для звикання до присутності незнайомої людини. Відбір зразків дозволяється лише після того, як тварини заспокоюються.

Бикам потрібно більше часу для адаптації до присутності сторонньої особи. До тварини необхідно підходити ззаду, коли вона стоїть, оскільки саме в такому положенні зазвичай відбувається сечовипускання. Контейнер не слід заповнювати повністю, щоб уникнути його пошкодження під час охолодження або заморожування. Після відбору зразка пластиковий контейнер слід щільно закрити та помістити в поліетиленовий пакет. Для відбору кожного зразка сечі використовується індивідуальний катетер.

На бійні відбір сечі здійснюється разом із сечовим міхуром або за допомогою катетера.

Якщо здійснюється відбір зразка м'язів, рекомендується брати його із скелетних м'язів або частин туші меншої цінності, наприклад, з ший. Слід уникати відбору зразків з місць, у які вводили ін'єкції речовин групи Б.

Відбір зразків печінки від курей, індиків та іншої птиці здійснюється на бійнях після нутрування. Необхідну кількість печінки збирають із кількох тушок, що належать до однієї партії. Зразок м'язів може включати одну або кілька тушок залежно від методу дослідження.

Відбір зразків продуктів рибництва здійснюється на товарних рибних господарствах перед розміщенням риби на ринку як харчового продукту. Зразок може складатися з однієї або кількох риб залежно від розміру та вимог методу дослідження. У разі відбору кількох риб їх слід відбирати з однієї партії (один вид і підвид, вирощені на одній фермі та водному об'єкті, в один час, за однакових умов, однакового розміру та/або ваги).

Відбір зразків від риби здійснюється на всіх етапах виробництва, в тому числі з риби готової для розміщення на ринку для споживання людиною.

Відбір зразків молока здійснюється уповноваженою на відбір зразків особою лише на молочних фермах і лише сирого молока. Перед взяттям зразка вим'я слід ретельно очистити, а перші порції молока здоїти в окрему ємність. Для моніторингу залишків ветеринарних препаратів необхідно надіслати індивідуальну пробу молока в лабораторію. Цей тип проби має бути чітко зазначений в акті відбору. Обсяг зразка залежить від методу дослідження.

Відбір зразків яєць здійснюється уповноваженою на відбір зразків особою таким чином, щоб завжди була можливість простежити походження яєць до ферми. Відбір зразків дозволяється лише на фермах, що займаються виробництвом товарних яєць, або на підприємствах, де здійснюється пакування.

Не менше ніж 30% зразків відбирають на підприємствах із пакування яєць, які постачають найбільшу частку продукції для споживання людиною. Свіжі яйця відбирають із виробничих партій, які перевірено та визнано безпечними.

Розмір зразка має становити не менше 12 яєць. Зразок відбирається з однієї партії та одного пташника на фермі.

Відбір зразків від кролів здійснюється на бійнях таким чином, щоб завжди була можливість простежити їх походження до ферми. Один зразок може включати одну або кілька тварин із однієї партії одного виробника. Зразок м'язів включає одну або кілька тушок кролів, а зразок печінки – печінку кількох тварин із цієї ж партії. Якщо здійснюється відбір зразка м'язів, рекомендується брати м'язи з частин туші меншої цінності. Слід уникати відбору зразків із місць, у які вводили ін'єкції речовин групи Б.

Відбір зразків меду можливий на будь-якому етапі виробництва, за умови, що його походження можна простежити до виробника (пасіки). Якщо відбір здійснюється на етапі переробки або пакування, зразки слід брати з однієї виробничої партії, походження якої можна підтвердити (мед має походити з однієї пасіки).

Відбір зразків меду здійснюється під час збору меду (травень-жовтень).

10. Зразки печінки, жиру, нирок і м'язів повинні бути упаковані у надані пакети для зразків, надійно запечатані та заморожені, щоб уникнути витоків.

Зразки м'язів — будь-яка м'язова тканина тварини. Зразки м'язів, отримані з діафрагми, повинні бути очищені від перитонеальних або плевральних мембран і відповідати вимогам щодо ваги.

Необхідно відібрати всю нирку тварини. У разі, якщо вага обох нирок менша за необхідну, нирки від кількох тварин з однієї ферми можуть бути об'єднані до досягнення необхідної ваги зразка. Об'єднані зразки повинні бути зазначені в акті відбору зразків, оскільки це може вплинути на спосіб підготовки зразків до дослідження.

Жир повинен бути зібраний із ділянки нирок, якщо його неможливо отримати з черевної порожнини. Він має бути очищений від крові та інших тканин. У випадку, якщо з однієї тварини неможливо зібрати достатньо жиру для досягнення мінімальної ваги зразка, жир від кількох тварин з однієї ферми може бути об'єднаний до досягнення необхідної ваги. Об'єднані зразки повинні бути зазначені в акті відбору зразків, оскільки це може вплинути на спосіб підготовки зразків до дослідження.

Відібрані зразки не повинні мати фекальних забруднень або інших сторонніх речовин.

Рекомендується відбирати:

зразки нирок, жиру з нирок та печінки — на етапі післязабійного огляду;

зразки м'язів — на етапі огляду туші;

зразки сечі — після видалення з туші шляхом розрізу сечового міхура.

Для риби зразок повинен складатися з м'язів і шкіри в природному співвідношенні, для ракоподібних — з м'язів.

При відборі зразків крові необхідно використовувати такі місця забору крові/пункції:

для корів — *v. jugularis externa* або *v. caudalis mediana*;

для коней, овець і кіз — *v. jugularis externa*;

для птиці — *v. jugularis dextra* (посередині ший), *v. basilica [ulnaris]* (у дистальній третині нижньої частини плеча на *humero-triceps [triceps brachii]*) або *v. metatarsa plantaris superficialis* (у дистальній третині великогомілкової кістки).

Процедура взяття крові з вени:

У разі необхідності шерсть або пір'я в місці проколу слід зрізати ножицями.

Голка із захисною кришкою вкручується в тримач.

Зняти захисну кришку голки та виконати пункцію вени.

Тубу вставити в голкотримач шляхом проколу мембрани голки та ковпачка туби.

Після заповнення пробірки (пробірок) витягнути голку з вени та притиснути місце проколу сухим ватним тампоном до зупинки кровотечі.

Голку витягнути з тримача та помістити в контейнер для утилізації небезпечних відходів. Туди ж слід покласти тампон та інші матеріали, що контактували з кров'ю.

10. Відповідно до Додатка I до Делегованого регламенту Комісії (ЄС) 2022/1644, фармакологічно активні речовини, дозволені як ветеринарні лікарські засоби або кормові добавки, а також заборонені чи недозволені фармакологічно активні речовини та їх залишки підлягають контролю як у тварин, що виробляють харчові продукти, так і в продуктах тваринного походження.

11. Дослідження (випробування) повинні включати перелік комбінацій речовин, видів продуктів і матриць відповідно до Додатка II до Делегованого регламенту (ЄС) 2022/1644.

12. Відбір і направлення зразків на дослідження (випробування) здійснюються з урахуванням критеріїв відбору конкретних забруднюючих речовин або груп забруднювачів та груп товарів, що підлягають контролю відповідно до Додатка I до Делегованого регламенту (ЄС) 2022/931.

13. Стратегія відбору зразків повинна бути прийнята відповідно до критеріїв, викладених у Додатку II до Делегованого регламенту (ЄС) 2022/1644 та Додатку II до Делегованого регламенту (ЄС) 2022/931.

14. Згідно з Рекомендаціями Комісії від 16 листопада 2006 року № 2006/794/ЕС щодо моніторингу фонових рівнів діоксинів, діоксиноподібних РСВ (поліхлорованих біфенілів) та недіоксиноподібних РСВ у харчових продуктах, випробування охоплюють загалом 35 конгенерів:

- сума діоксинів (pg WHO-PCDD/F-TEQ/g) — сума 17 сполук;
- сума PCDD/PCDF — концентрація поліхлорованих дибензо-пара-діоксинів (PCDD) та поліхлорованих дибензофуранів (PCDF);
- діоксини та діоксиноподібні поліхлоровані біфеніли — сума діоксинів та діоксиноподібних речовин (загалом 29 сполук: PCDD, PCDF, dl-PCB);
- сума 6 недіоксиноподібних РСВ — PCB-28, PCB-52, PCB-101, PCB-138, PCB-153, PCB-180.

15. Сума діоксинів (pg WHO-PCDD/F-TEQ/g) — це сума 17 найбільш токсичних сполук, що входять до двох груп: поліхлорованих дибензо-пара-діоксинів (PCDD) і поліхлорованих дибензофуранів (PCDF).

Скорочення WHO-TEQ (Toxic Equivalency Quotient, коефіцієнт токсичної еквівалентності) позначає методику розрахунку токсичності цих сполук.

PCDD/F — це поліхлоровані дибензо-пара-діоксини (PCDD) та поліхлоровані дибензофурани (PCDF), які належать до групи високотоксичних хлорованих органічних сполук, відомих як діоксини та фурани.

Діоксини (PCDD) та дібензофурани (PCDF) — це хлоровані трициклічні кисневмісні ароматичні сполуки, що утворюються при неповному згорянні вуглеводнів у присутності хлору.

Діоксиноподібні поліхлоровані біфеніли (dl-PCB) — це хлоровані біциклічні ароматичні сполуки, що мають токсичні властивості, подібні до діоксинів.

Сума 6 недіоксиноподібних PCB (поліхлорованих біфенілів) — це сума концентрацій шести конкретних поліхлорованих біфенілів, які не мають властивостей, подібних до діоксинів. До них належать: PCB-28, PCB-52, PCB-101, PCB-138, PCB-153, PCB-180. Хоча ці сполуки не є настільки токсичними, як діоксини, вони можуть бути шкідливими для здоров'я та навколишнього середовища. Вимірювання їх концентрацій допомагає оцінити загальний рівень забруднення PCB у різних середовищах, таких як повітря, вода, ґрунт або харчові продукти.

Особлива увага приділяється харчовим продуктам, які, ймовірно, мають значну варіацію фонових рівнів діоксинів, фуранів та діоксиноподібних поліхлорованих біфенілів, зокрема риби.

16. Відповідно до Рекомендації Комісії 2022/1431/ЄС, випробування охоплюватимуть щонайменше 4 сполуки з групи перфторалкільних речовин (PFAS), а саме:

PFOS (перфтороктанова сульфокислота),

PFOA (перфтороктанова кислота),

PFNA (перфторонанова кислота),

PFHxS (перфторгексансульфонова кислота), а також їх суму.

17. Оцінка стану радіологічної безпеки харчових продуктів тваринного походження здійснюється шляхом проведення моніторингових досліджень радіоактивного забруднення (Рекомендація Комісії від 8 червня 2000 року № 2000/473/ЄС вразом щодо застосування статті 36 Договору про ЄС вразом для моніторингу рівнів радіоактивності в навколишньому середовищі з метою оцінки опромінення населення).

18. Принципи здійснення контролю залишків пестицидів, а також необхідність відбору зразків харчових продуктів відповідного типу та в достатній кількості для забезпечення репрезентативних результатів, викладені в Делегованому регламенті Комісії (ЄС) 2021/2244 від 7 жовтня 2021 року, який доповнює Регламент (ЄС) 2017/625 Європейського парламенту та Ради

спеціальними правилами щодо офіційного контролю щодо процедур відбору зразків залишків пестицидів у харчових продуктах та кормах та Імплементативному регламенті Комісії (ЄС) 2021/1355 від 12 серпня 2021 року про багаторічні національні програми контролю за залишками пестицидів, які будуть встановлені державами-членами.

Національний план контролю залишків заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин і ветеринарних препаратів у тваринах і харчових продуктах тваринного походження - на основі оцінки ризиків для внутрішнього виробництва та Національний план контролю залишків заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин і ветеринарних препаратів у тваринах і харчових продуктах тваринного походження - на основі рандомізованого нагляду (забезпечуючи вибіркового моніторинг широкого спектру речовин) за виробництвом включають необхідність контролю таких речовин:

ГРУПА А - заборонені або недозволені фармакологічно активні речовини у тварин, що виробляють харчові продукти

1. Речовини з гормональною та тиреостатичною дією та бета-агоністи, застосування яких заборонено Директивою Ради 96/22/ЄС:

- (a) Stilbenes (стілбени);
- (b) Antithyroid agents (тіреостатики);
- (c) Steroids (стероїди);
- (d) Resorcylic acid lactones, including zeranol (лактони резорцилової кислоти, зокрема зеранол);
- (e) Beta-agonists (бета – агоністи).

2. Заборонені речовини, перелічені в таблиці 2 Додатку до Регламенту (ЄС) № 37/2010:

- (a) Chloramphenicol (хлорамфенікол);
- (b) Nitrofurans (нітрофурані);
- (c) Dimetridazole, metronidazole, ronidazole and other nitro-imidazoles (диметридазол, метронідазол, ронідазол та інші нітроімідазоли);
- (d) Other substances (інші речовини).

3. Фармакологічно активні речовини, не перелічені в таблиці 1 Додатка до Регламенту (ЄС) № 37/2010, або речовини, не дозволені для використання в кормах для тварин, що виробляють харчові продукти в ЄС відповідно до Регламенту (ЄС) № 1831/2003 Європейського Парламенту та Ради:

- (a) Dyes (барвники);
- (b) Засоби захисту рослин, як визначено в Регламенті (ЄС) № 1107/2009 Європейського Парламенту та Ради, та біоциди, як визначено в Регламенті (ЄС) № 528/2012 Європейського Парламенту та Ради, які можуть використовуватися у тваринництві;

(c) Antimicrobial substances (антимікробні речовини); (d) Coccidiostats, histomonostats and other antiparasitic agents (кокцидіостатики, гістомоностатики та інші протипаразитарні засоби); (e) Protein and peptide hormones (білкові і пептидні гормони); (f) Anti-inflammatory substances, sedatives and any other pharmacologically active substances (протизапальні речовини, седативні та будь-які інші фармакологічно активні речовини); (g) Antiviral substances (протівірусні речовини).
ГРУПА В - фармакологічно активні речовини, дозволені для використання у тварин, що виробляють харчові продукти
1. Фармакологічно активні речовини, перелічені в таблиці 1 Додатку до Регламенту (ЄС) № 37/2010: (a) Antimicrobial substances; (Антимікробні речовини); (b) Insecticides, fungicides, anthelmintics and other antiparasitic agents; (Інсектициди, фунгіциди, антигельмінтики та інші протипаразитарні засоби); (c) Sedatives; (Седативні засоби); (d) Non-steroidal anti-inflammatory drugs (NSAIDs), corticosteroids and glucocorticoids; (Нестероїдні протизапальні препарати, кортикостероїди та глюкокортикоїди); (e) Other pharmacologically active substances; (Інші фармакологічно активні речовини). 2. Кокцидіостатики та гістомоностатики, дозволені відповідно до законодавства ЄС, для яких встановлено максимальні рівні залишків.

Вибір матриць для плану моніторингу залишків ветеринарних препаратів

Код групи	Група речовин	Рекомендовані матриці для дослідження
A1a	Стільбени	Сеча, печінка, м'язи
A1b	Антитиреоїдні засоби	Сеча, м'язи,
A1c	Стероїди	Сеча, плазма, печінка, м'язи,
A1d	Лактони резорцилової кислоти, включаючи Зеранол	Сеча, печінка, м'язи
A1e	Бета-агоністи	Сеча, печінка, корм
A2a	Хлорамфенікол	Молоко, м'язи, мед, корми, плазма, яйця, сеча
A2b	Нітрофурани	Яйця, м'язи, мед, молоко
A2c	Диметридазол, метронідазол, ронідазол та інші нітроїмідазоли	Яйця, плазма, мед
A3b	Засоби захисту рослин та біоциди	Вода, корм, м'язи, яйця
A3c	Антимікробні речовини	Молоко, яйця, м'язи, нирки, мед

A3d	Кокцидіостати, гістомоностати та інші протипаразитарні засоби	Яйця, м'язи, корм
A3f	Протизапальні, седативні та інші фармакологічно активні речовини	Молоко, м'язи, для заспокійливого - нирки, печінка
B1a	Антимікробні речовини	Молоко, яйця, м'язи, нирки, мед
B1b	Інсектициди, фунгіциди, антигельмінтики та інші протипаразитарні засоби	Молоко, печінка, м'язи
B1c	Заспокійливі засоби	Нирки, печінка, м'язи
B1d	Нестероїдні протизапальні препарати (НПЗП), кортикостероїди та глюкокортикоїди	Молоко, м'язи
B1e	Інші фармакологічно активні речовини	М'ясо, молоко
B2	Кокцидіостати та гістомоностати, дозволені відповідно до законодавства Союзу, для яких встановлені максимальні рівні та максимальні межі залишків відповідно до законодавства Союзу	Яйця, м'язи, корм

Завдання національного плану контролю певних забруднюючих речовин у живих тваринах і необроблених продуктах тваринного походження полягає в контролі рівнів таких речовин:

ГРУПА 1- Мікотоксини

1. Афлатоксин M1

ГРУПА 2 - Важкі метали

1. Pb - свинець

2. Cd - кадмій

3. Hg - ртуть

ГРУПА 3 - Стійкі органічні забруднювачі

1. Діоксини та діоксиноподібні поліхлоровані біфеніли (PCB)

2. Перфторалкільні речовини (PFAS)

ГРУПА 4 - Інші забруднюючі речовини

1. Меламін

2. Цезій-137 та Стронцій-90

Завдання Національного плану контролю діоксинів, фуранів, поліхлорованих біфенілів (PCBs — polychlorinated biphenyls) і перфторованих

сполук (PFAS) у тварин та продуктах тваринного походження полягає в контролі рівнів таких речовин:

Конгенер	Значення КТЕ	Конгенер	Значення КТЕ
Дібензо-пара-діоксини Поліхлоровані діоксини (PCDDs)		Діоксин-подібні РСВ: нон-орто РСВ + моно-орто РСВ	
2,3,7,8-TCDD	1	Нон-орто РСВ	
1,2,3,7,8-PeCDD	1	PCB 77	0,0001
1,2,3,4,7,8-HxCDD	0,1	PCB 81	0,0003
1,2,3,6,7,8- HxCDD	0,1	PCB 126	0,1
1,2,3,7,8,9- HxCDD	0,1	PCB 169	0,03
1,2,3,4,6,7,8-HpCDD	0,01		
OCDD	0,0001		
Поліхлоровані дібензофурани (PCDFs)		Моно-орто ПХБ	
2,3,7,8-TCDF	0,1	PCB 105	0,00003
1,2,3,7,8-PeCDF	0,05	PCB 114	0,00003
2,3,4,7,8- PeCDF	0,5	PCB 118	0,00003
1,2,3,4,7,8-HxCDF	0,1	PCB 123	0,00003
1,2,3,6,7,8-HxCDF	0,1	PCB 156	0,00003
1,2,3,7,8,9-HxCDF	0,1	PCB 157	0,00003
2,3,4,6,7,8-HxCDF	0,1	PCB 167	0,00003
1,2,3,4,6,7,8-HpCDF	0,01	PCB 189	0,0000
1,2,3,4,7,8,9-HpCDF	0,01		
OCDF	0,0001		

Використані скорочення: Т = тетра; Ре = пента; Нх = гекса; Нр = гепта; О = окта; CDD = хлордібензодіоксин; CDF = хлордібензофуран; СВ = хлоробіфеніл.

TCDD — тетрахлордібензо-р-діоксин (4 атоми хлору).

PeCDD — пентахлордібензо-р-діоксин (5 атомів хлору).

HxCDD — гексахлордібензо-р-діоксин (6 атомів хлору).

HpCDD — гептахлордібензо-р-діоксин (7 атомів хлору).

OCDD — октахлордібензо-р-діоксин (8 атомів хлору).

Завданням національного плану контролю залишків пестицидів є забезпечення високого рівня захисту споживачів шляхом дотримання максимальних рівнів залишків пестицидів у харчових продуктах та на їх поверхні, встановлених Регламентом (ЄС) № 396/2005 Європейського Парламенту та Ради від 23 лютого 2005 року (щодо максимальних рівнів залишків пестицидів у або на харчових продуктах і кормах рослинного та тваринного походження, а також внесення змін до Директиви Ради 91/414/ЄЕС).

У межах цього плану здійснюється моніторинг залишків речовин із таких

груп:

Група 1 – Піретроїди,

Група 2 – Карбамати,

Група 3 – Акарициди,

Група 4 – Хлорорганічні пестициди,

Група 5 – Фосфорорганічні пестициди.

VI. Тип та обсяг зразків

Тип і розмір зразків, які надсилаються на дослідження (випробування) в рамках реалізації національного плану контролю на основі оцінки ризику речовин групи А і Б Додатку І до Делегованого Регламенту (ЄС) 2022/1644 для виробництва харчових продуктів та національного плану рандомізованого нагляду за виробництвом:

Тип зразка	Мінімальний розмір лабораторного зразка	Види тварин	Коментарі
Сеча	150 мл	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні	
Сироватка	30 мл сироватки шляхом збору 100 мл цільної крові	Велика рогата худоба, вівці, кози, коні	Для групи А 1 с: щоб отримати сироватку, кров (взята «на згусток» без додавання антикоагулянту) залишити при кімнатній температурі на мінімум 30 хвилин до повного згортання. Якщо не утворилася чиста прозора сироватка, рекомендується її центрифугувати при прискоренні мінімум 1000 g (2000-4000 об/хв) протягом мінімум 10 хвилин. Сироватку слід відтягнути піпеткою або шприцом і перенести в іншу пробірку.
Плазма	30 мл (10 мл для птиці) плазми, отримуючи 100 мл (30 мл для птиці) цільної крові	Велика рогата худоба, свині, птиця, вівці, кози	Для групи А 2: для отримання плазми кров збирають у пробірки, які містять антикоагулянт у концентрації від 12 до 30 одиниць на мілілітр (ОД/мл). Антикоагулянт може бути у вигляді нефракціонованої натрієвої, літієвої або амонієвої солі гепарину, з молекулярною масою від 3 до 30 кілодальтон (кДа). Гепарин запобігає згортанню крові що дозволяє отримати плазму. Пробірки з кров'ю, які містять антикоагулянт, спочатку обережно змішують, щоб забезпечити

			рівномірний розподіл антикоагулянту. Потім їх центрифугують при прискоренні від 2000 до 3000 g (тобто від 2000 до 3000 разів більше за прискорення вільного падіння) протягом мінімум 15 хвилин. Центрифугування допомагає відокремити плазму від інших компонентів крові. Після цього плазму відтягують піпеткою або шприцом і переносять в іншу пробірку для подальшого використання або аналізу
М'язи	500 г/300 г	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, свійська птиця, дикі тварини вирощені на фермах, кролики	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, птиця, кролики – 500 г; мисливські тварини або дикі тварини, які утримуються людиною (наприклад, дикі кабани, козулі, лані, благородні олені) – 300 г
Печінка	300 г/200 г	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, свійська птиця, дикі тварини вирощені на фермах, кролики, риба	Птиця - загальна проба з господарства
Нирки	200 г	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, вирощені дикі тварини, кролики	
Легені	100 г	велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, свійська птиця, дикі тварини вирощені на фермах, кролики	Заморожена птиця - загальна проба з господарства
Жирова тканина	200 г	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози	Для групи A1c–навколонирикова жирова тканина
Шерсть	4 г	Велика рогата худоба, свині,	У сухому контейнері, паперовому конверті або алюмінієвій фользі

		вівці, кози, коні	(упаковку з інших видів фольги для цієї мети використовувати не можна); зразок шерсті не повинен містити будь-яких тканин (шкіри, м'язів) або крові
Пір'я	5 г	Домашня птиця	
Вода, призначена для напування тварин або з рибних господарств	200 мл	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, свійська птиця, дикі тварини вирощені на фермах, кролики, риба	
Донні відкладення	200 г	Риба	Донні відкладення з рибогосподарства
Корм для тварин	500 г або 500 мл	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, свійська птиця, дикі тварини вирощені на фермах, кролики, риба	
Сире молоко	1000 мл/ 500 мл	Корови, кози, вівці	Велика рогата худоба – 1000 мл; кози, вівці - 500 мл
Яйця	24 шт./12 шт.	Кури, перепілки, інші види домашньої птиці	Яйця курячі - 12 шт.; перепелині яйця - 24 шт.; інші види -12 шт.
Вирощена риба	1 риба (1 кг)	риба	Якщо маса риби менша, беруть більше риби з тієї ж партії, щоб розмір зразка був 1 кг
Мед (при прийомі – стабільність перевічених речовин)	200 г		
Кишки	200 г		

Методи відбору зразків для офіційного контролю рівнів свинцю, кадмію, неорганічного олова, 3-MCPD та бензо(а)пірену в харчових продуктах визначає [Регламент Комісії \(ЄС\) № 333/2007 від 28 березня 2007 року](#), а для офіційного контролю мікотоксинів застосовується [Регламент Комісії \(ЄС\) № 401/2006](#).

Методи відбору зразків та лабораторних досліджень (випробувань) для

визначення рівнів мікроелементів і забруднюючих речовин у харчових продуктах для цілей державного контролю визначає наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 21.09.2024 № 3648 «Про затвердження Методів відбору зразків та лабораторних досліджень (випробувань) для визначення рівнів мікроелементів і забруднюючих речовин у харчових продуктах для цілей державного контролю», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 03 жовтня 2024 року за № 1498/42843.

Методи відбору зразків та лабораторних досліджень (випробовувань) для визначення рівнів мікотоксинів у харчових продуктах для цілей державного контролю визначає наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 31.05.2024 № 1693 «Про затвердження Методів відбору зразків та лабораторних досліджень (випробовувань) для визначення рівнів мікотоксинів у харчових продуктах для цілей державного контролю», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 04 липня 2024 р. за № 1007/42352.

Тип зразки	Мінімальний розмір лабораторного зразка	Види тварин	Коментарі
М'язи	1 кг	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, свійська птиця, кролики	
	0,3 кг	Мисливські тварини, дикі тварини які утримуються в умовах ферми	Мисливські тварини: кабан, олень європейський, косуля. Диких тварин, що утримуються умови ферми: лань, олень європейський
Печінка	1 кг	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, кролики	
	0,3 кг	Птиця, мисливські тварини, дикі тварини, які утримуються на фермах	У випадку субпродуктів домашньої птиці зразки однакової ваги повинні бути відібрані щонайменше у трьох тварин для отримання сукупного зразка вагою 300 грамів.
Нирки	1 кг	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, кролики	
	0,3 кг	Мисливські тварини, дикі тварини які утримуються	

		на фермах	
Сире молоко	1000 мл	Корови, кози, вівці	
Яйця	12 шт.	Кури, гуси, качки	
	24 шт.	Перепілки	
Мед	1 кг		
Вирощена риба	1 кг	Короп, райдужна форель	Примітка під таблицею

Методи відбору зразків для визначення максимально допустимих рівнів залишків пестицидів у продуктах рослинного та тваринного походження для цілей державного контролю, затверджені наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 25.06.2018 № 289, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 23 липня 2018 р. за № 857/32309.

Для національного плану контролю залишків пестицидів у харчових продуктах тваринного походження тип і мінімальний розмір зразків наступний.

Тип зразка	Мінімальний розмір лабораторного зразка	Види тварин	Коментарі
М'язи	1 кг	Ссавці (велика рогата худоба, свині, вівці, коні, кролі, дикі тварини, які утримуються на фермах). Домашня птиця (кури, індики, гуси, качки).	Частини м'яса ссавців (наприклад, ноги, шматки, стейки). Частини м'яса птиці (наприклад, ноги, грудки, м'язи); Зразок слід заморозити перед відправленням до лабораторії.
Жирова тканина	500 г	Ссавці (велика рогата худоба, свині, вівці, коні, кролі, дикі тварини, які утримуються на фермах). Домашня птиця (кури, індики, гуси, качки).	<u>Жир ссавців:</u> черевний або підшкірний жир, отриманий від однієї тварини. Видимий жир, вирізаний з частин м'яса ссавців. Жирова тканина, зібрана за допомогою пробовідбірного пристрою щонайменше з трьох місць. <u>Жир птиці:</u> Зразки, отримані з черевного жиру щонайменше від 3 птахів,

			Видимий жир, вирізаний із частин м'яса птиці. Жирова тканини, зібрана за допомогою пристрою для відбору зразків принаймні з трьох місць. Зразок слід заморозити перед відправленням до лабораторії.
Сире молоко	500 мл	Велика рогата худоба	Зразок слід охолодити перед відправленням до лабораторії.
Яйця	12 шт.	Кури	Цілі яйця
Вирощена риба	1 риба (1 кг)	Короп, форель	Якщо вага риби менша, необхідно відібрати більше риб із тієї ж партії, щоб загальна маса зразка становила 1 кг. Зразок слід заморозити перед відправленням до лабораторії.
Мед	200 г		

Відбір зразків для визначення перфторалкільних речовин оформляється актом відбору зразків. Зразки опечатуються в місці відбору, на упаковку обов'язково наноситься ідентифікаційний код, який відповідає ідентифікаційному коду акта відбору зразків і дає змогу чітко ідентифікувати партію або частину партії харчових продуктів, від яких було відібрано зразки.

Кожен зразок повинен бути поміщений у чистий, інертний, виготовлений з поліпропілену, поліетилену або іншого матеріалу контейнер, що не містить у складі перфторалкільних речовин і здатний зберігати цілісність зразка та забезпечувати належний захист від забруднення, втрати аналітів через адсорбцію на внутрішній стінці контейнера та пошкодження під час транспортування.

Для національного плану контролю вмісту діоксинів, фуранів, поліхлорованих біфенілів і перфторованих сполук у тваринах і продуктах тваринного походження тип і мінімальний розмір зразків наступний:

Тип зразка	Мінімальний розмір лабораторного зразка	Види тварин	Коментарі
М'язи	500 г /300 г	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, домашня птиця, мисливські тварини, дикі	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, птиця, кролики – 500 кг.

		тварини, вирощені на фермах, кролики	Мисливські тварини або дикі тварини, які утримуються людиною (наприклад, дикі кабани, козулі, лані, благородні олені) – 300 г.
Печінка	300 г/200 г	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, свійська птиця, мисливські тварини, дикі тварини, які утримуються людьми, кролі, риба	
Жирова тканина	200 г	Велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, свійська птиця, мисливські тварини, дикі тварини, які утримуються людиною, кролі	
Сире молоко	1000мл/500 мл	Корови, кози, вівці	Велика рогата худоба – 1000 мл; кози, вівці - 500 мл.
Яйця	24 шт./12 шт.	Свійська птиця,	Яйця курячі - 12 шт.; перепелині яйця - 24 шт.; інші види -12 шт.
Риба з аквакультури в Україні	1 риба (1 кг)	Короп, форель, інші	Якщо вага риби менша, необхідно відібрати 2 риби з тієї ж партії, щоб загальна маса зразка становила 1 кг.

PFAS - аббревіатура від per- and polyfluoroalkyl substances, тобто пер- та поліфторалкільні речовини.

Запобіжні заходи під час відбору зразків на вміст PFAS:

Особа, відповідальна за відбір зразків, зобов'язана дотримуватися таких запобіжних заходів:

а) не використовувати одяг або рукавички, що мають фторополімерне покриття чи оброблені засобами на основі PFAS з метою надання водо- або плямостійких властивостей;

б) у день відбору зразків утримуватися від використання зволожуючих засобів, косметики, кремів для рук, сонцезахисних засобів та інших продуктів, що можуть містити PFAS.

Матеріали, що використовуються для відбору, зберігання та транспортування зразків, мають бути вільними від PFAS.

Зразки не повинні контактувати з матеріалами, виготовленими з фторополімерів, зокрема з політетрафторетилену (PTFE, тефлону), полівініліденфториду (PVDF) та подібних. Це стосується, зокрема, розділових дощок, контейнерів для відбору зразків і кришок до них.

Слід також уникати контакту з будь-якими іншими матеріалами, що містять PFAS.

Для національного плану контролю вмісту цезію-137 та стронцію-90 в харчових продуктах тваринного походження тип і розмір зразків наступний.

Тип зразка	Мінімальний розмір лабораторного зразка	Види тварин	Коментарі
М'язи	1 кг	Велика рогата худоба, свині, вівці, свійська птиця, дичина, риба	
Сире молоко	1000 мл	Корови	
Яйця	24 шт.	Кури	

Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 11 серпня 2008 року № 446 «Про затвердження Методичних вказівок «Відбір проб, первинна обробка та визначення вмісту ^{90}Sr та ^{137}Cs в харчових продуктах».

VII. Стратегія та критерії відбору зразків, цільові та підозрілі зразки

План державного моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднювачів у живих тваринах і необроблених харчових продуктах тваринного походження щорічно затверджується наказом Держпродспоживслужби (далі – компетентний орган).

Згідно з наказом на Головні управління Держпродспоживслужби в областях (далі – компетентний орган регіонального рівня) покладається обов'язок:

забезпечити відбір зразків для проведення лабораторних досліджень (випробувань) відповідно до плану державного моніторингу та їх направлення до уповноваженої лабораторії;

визначити осіб, відповідальних за реєстрацію, облік зразків, що надходять для дослідження, та складання звітів щодо виконання плану державного моніторингу;

забезпечити надання компетентному органу звітів про відбір зразків та їх направлення до уповноваженої лабораторії відповідно до плану державного моніторингу щокварталу, до 5 числа місяця, що настає за звітним періодом (за наростаючим підсумком);

при плануванні роботи з відбору зразків для проведення лабораторних досліджень (випробувань) обов'язково включати потужності, які мають право здійснювати експорт харчових продуктів тваринного походження.

Згідно з наказом, на уповноважену лабораторію покладається обов'язок:

забезпечити проведення лабораторних досліджень (випробувань) зразків у повному обсязі відповідно до плану державного моніторингу;

забезпечити надання компетентному органу звітів про проведення лабораторних досліджень (випробувань) відповідно до плану державного моніторингу щокварталу, до 5 числа місяця, що настає за звітним періодом (за наростаючим підсумком);

негайно повідомляти компетентний орган та компетентні органи регіонального рівня про отримання невідповідних результатів лабораторних досліджень (випробувань) за місцем знаходження оператора ринку через систему електронного документообігу та електронною поштою.

Компетентні органи регіонального рівня виконують повноваження компетентного органу в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

На підставі наказу компетентного органу компетентні органи регіонального рівня видають накази, які діють у межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць та містять конкретні завдання щодо виконання плану державного моніторингу області районними (міжрайонними, міськими) управліннями (державними лікарнями ветеринарної медицини) (далі – компетентний орган місцевого рівня).

Для відбору зразків компетентний орган регіонального рівня визначає серед працівників компетентного органу місцевого рівня осіб, відповідальних за відбір зразків для цілей державного моніторингу (з можливістю їх взаємозаміни).

Відбір зразків здійснюється виключно представником, який має вищу освіту за спеціальністю "лікар ветеринарної медицини".

Про будь-які зміни серед осіб, відповідальних за відбір зразків для цілей державного моніторингу, обов'язково повідомляється компетентний орган регіонального рівня, зокрема щодо змін адрес електронної пошти, номерів телефонів тощо.

Керівники компетентних органів місцевого рівня здійснюють нагляд за виконанням планів моніторингу в межах адміністративно-територіальної зони.

Рекомендується, щоб керівником компетентного органу місцевого рівня була посадова особа з ветеринарною освітою.

Відбір зразків для національного плану контролю за виробництвом на основі оцінки ризиків здійснюється відповідно до стратегії, визначеної в Додатку III Делегованого регламенту Комісії (ЄС) 2022/1644 від 7 липня 2022 року, який доповнює Регламент (ЄС) 2017/625 Європейського парламенту та Ради конкретними вимогами щодо проведення офіційного контролю за використанням фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків.

Усі зразки є цільовими.

Для речовин групи А відбір зразків спрямовується на виявлення незаконного поводження із забороненими або недозволенними речовинами.

Для речовин групи В зразки складаються з їстівних тканин/продуктів. Мета – перевірити відповідність максимальних меж (рівнів) залишків діючих речовин. Відбір зразків спрямовується на продукцію тих тварин, які з найбільшою ймовірністю були оброблені конкретною фармакологічно активною речовиною.

VIII. Принципи розподілу зразків в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

1. Розподіл загальної кількості зразків, передбачених планами моніторингу для даної області, на окремі райони (міста) здійснює компетентний орган регіонального рівня.

Перед цим розподілом проводиться ретельний аналіз кількості тварин, які утримуються та забиваються, а також обсягу виробництва продуктів тваринного походження в районі за попередній рік на основі звітів, підготовлених місцевим компетентним органом.

2. Для здійснення аналізу керівник компетентного органу місцевого рівня готує звіт і передає його керівнику компетентного органу регіонального рівня.

Звіт повинен містити:

кількість тварин, введених в обіг, незалежно від місця забою, а також кількість забитих тварин на території району, незалежно від місця їх походження;

актуальні дані щодо обсягів виробництва та фактичної забійної здатності/виробничої спроможності підприємств/господарств:

м'ясо птиці з поділом за видами (бройлери, кури, індики, качки, гуси) із зазначенням чисельності поголів'я;

велика рогата худоба (понад 100 голів);

свині (понад 500 голів);

риба (рибні господарства);

мед (пасіки з понад 40 бджолиними сім'ями);

яйця для споживання;

перелік забійних підприємств із річним обсягом забою за останній звітний рік;

перелік переробних підприємств (яйця, риба, молоко);

список промислових установ, що викидають шкідливі речовини (важкі метали).

3. Керівник компетентного органу регіонального рівня (уповноважений з питань моніторингу) готує та подає до компетентного органу позицію компетентного органу регіонального рівня із зазначенням потреб у проведенні досліджень, охоплених національними планами моніторингу в області, на основі аналізу, зазначеного в цьому розділі.

IX. Види відібраних зразків

1. Розрізняють наступні види відібраних зразків:

1) цільовий (основний) зразок;

2) підозрілий зразок, в тому числі:

а) підозрілий зразок отриманий в результаті розслідування;

б) наступний підозрілий зразок (подавший підозрілий зразок додаткового

офіційного контролю);

в) підозрілий зразок без первинного цільового зразка.

1.1. Цільові (основні) зразки

Зразки слід відбирати в різні часові проміжки, розподілені протягом усього року, з таких об'єктів: господарства (включаючи пасіки, рибні господарства), забійні цехи, підприємства з переробки риби, обробки дичини, пакування яєць, а також складські холодильники.

Накопичення відбору зразків в один день без обґрунтування (наприклад, у забійному цеху) суперечить принципам і меті реалізації плану моніторингу. У разі виявлення такого накопичення відповідний компетентний орган регіонального рівня повинен вимагати від компетентного органу місцевого рівня письмові пояснення щодо причин прийняття такого рішення.

З огляду на підвищений ризик, більшість зразків відбираються в господарствах, що утримують та вводять в обіг велику кількість тварин, у забійних цехах із високою потужністю забою та на підприємствах із великою виробничою потужністю.

Під час планування відбору зразків у господарствах компетентний орган місцевого рівня має враховувати лікувально-профілактичні заходи, що проводяться щодо тварин. Для цього він має зібрати відповідну інформацію у ліцензованих ветеринарних лікарів, які надають послуги в господарствах.

Також слід звертати особливу увагу на випадки підвищеної захворюваності тварин у районі та на ознаки, що вказують на порушення законодавства.

Зразки, відібрані у господарствах та забійних цехах (від тварин, їхніх виділень, рідин організму, тканин, органів, продуктів тваринного походження та води для напування), підлягають дослідженням з урахуванням:

статі тварини;

віку;

виду;

стану здоров'я;

фізичного стану;

системи годівлі;

профілактичних і лікувальних програм;

результатів досліджень попередніх років;

регіональних та екологічних факторів;

вторинних статевих ознак;

змін у поведінці;

однакового рівня розвитку в межах групи тварин;

кількості тварин або обсягу продукції.

Контроль деяких речовин через специфіку їх використання слід проводити у відповідні періоди року (наприклад, забій гусей, періоди полювання тощо).

У разі відбору зразків під час лікування тварин або в період каренції, зразки не повинні перевірятися на наявність лікарських засобів або речовин, що

вводилися тваринам. Перед відбором зразків у господарстві слід перевірити наявну документацію щодо лікування тварин.

Цільові зразки надсилаються до уповноваженої лабораторії, визначеної у плані моніторингу.

1.2. Підозрілі зразки в рамках розслідування відбираються після виявлення невідповідних результатів попереднього відбору зразків.

Відбір зразків у зв'язку з підозрою може здійснюватися під час здійснення планових або позапланових заходів державного контролю на фермах і підприємствах, де здійснюється виробництво, зберігання та продаж продуктів тваринного походження.

На фермах відбір зразків у зв'язку з підозрою може здійснюватися у рамках проведення розслідувань після виявлення невідповідностей або у випадках виявлення заборонених речовин під час заходів державного контролю.

На бійнях відбір зразків у зв'язку з підозрою здійснюється у випадку наявності обґрунтованої підозри щодо незаконного лікування тварин або недотримання періоду виведення (каренції), а також у разі здійснення вимушеного забою.

Уповноважена на відбір зразків особа повинна оцінити дотримання періоду виведення (каренції), якщо тварини мають:

ознаки нещодавніх хвороб, зокрема маститу, артриту (кульгавість), пневмонії, метриту та недостатність кормів;

сліди від ін'єкцій (синці або відсутність пігментації, набряки, неприємний запах - наприклад при лікуванні із застосуванням тетрацикліну);

застосування ветеринарних лікарських засобів.

При підозрі незаконного лікування враховується:

наявність ущільнень;

нетипове місце для ін'єкції або є сліди масляного розчину в місці ін'єкції;

у тварин збільшена щитовидна залоза;

тварини мають поранення вух або хвоста.

Під час огляду живих тварин спостерігається наступне:

тварини мають нетипові вторинні статеві ознаки (розвиток гребінця, соски/бородавки тощо);

тварини мають зміни поведінки (постійні крики або агресивна поведінка);

тварини мають ознаки підвищеної больової чутливості та/або тахікардії;

тварини рівно розподілені в групі, що включає різні породи; тварини в гарному стані, але мають менший відсоток жирової тканини.

Туші та/або тварини, від яких було здійснено відбір зразків у зв'язку з підозрою, зберігають/утримують до моменту отримання результатів лабораторних досліджень (випробувань).

Підозрілі зразки в рамках розслідування необхідно безпосередньо відправити до референс-лабораторії.

1.3. Підозрілі наступні зразки з додаткових офіційних перевірок відбираються в рамках регулярних додаткових офіційних перевірок протягом

щонайменше 6 або 12 місяців від дати, коли під час розслідування було виявлено невідповідність вимогам.

1.4. Підозрілі зразки без первинного цільового зразка відбираються у випадках підозри на використання заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин або недотримання періодів каренції для конкретного лікарського засобу.

Зразки у тварин відбираються, зокрема, у таких випадках:

- 1) надмірна м'язова маса (надмірна м'язова маса може свідчити про застосування гормонів);
- 2) зміна кольору, набряки та кісти в місцях, де найчастіше вводяться ін'єкції (наприклад, передлопаткова ділянка);
- 3) сліди від ін'єкції в жировій клітковині навколо прямої кишки;
- 4) сліди від імплантів;
- 5) надмірна кількість жирової тканини;
- 6) збільшення щитовидної залози (може свідчити про застосування тиреостатичних засобів);
- 7) запальні зміни в легенях;
- 8) гіпертрофія серцевого м'яза;
- 9) запальні зміни в сечовидільній системі.

2. Офіційний ветеринарний лікар здійснює відбір зразків для лабораторних досліджень якщо на підставі результатів передзабійного огляду або іншого дослідження, чи іншої отриманої інформації підозрює, що в тканинах тварин або в продуктах тваринного походження містяться заборонені або недозволені фармакологічно активні речовини, або перевищено максимально допустимі рівні залишків дозволених для використання у тварин фармакологічно активних речовин, забруднюючих речовин чи пестицидів.

3. У разі отримання на підставі досліджень операторів ринку, які займаються прийманням або обробкою молока інформації про підозру використання заборонених речовин (наприклад, хлорамфеніколу), недозволених фармакологічно активних речовин у сирому молоці і в будь-яких ситуаціях, коли керівник компетентного органу місцевого рівня вважає це доцільним на основі висновків розслідування, організовується відбір зразку молока як підозрілого, не пов'язаного з початковим цільовим відбором зразків.

Підозрілі зразки направляються до уповноваженої лабораторії, зазначеної в плані для відповідного пункту.

Х. Матеріали, предмети та обладнання для відбору і зберігання зразків

1. Керівник компетентного органу регіонального рівня уповноважує осіб, уповноважених на відбір зразків. У разі відбору зразків на бійні керівник компетентного органу місцевого рівня уповноважує на відбір зразків офіційного ветеринарного лікаря, який проводить передзабійний та післязабійний огляд на даній бійні.

2. У кожному компетентному органі регіонального рівня (компетентному органі місцевого рівня) повинна бути процедура щодо належного поводження із зразками, які відбираються в рамках виконання планів державного моніторингу. Процедура розробляється та затверджується компетентним органом регіонального рівня.

Процедура поводження із зразками

Розділ	Зміст
Мета відбору зразків	Визначення причин і цілей відбору. Обґрунтування потреби контролю конкретних аналітів/параметрів.
Об'єкти аналізу	Перелік аналітів/параметрів для дослідження. Типи матриць: продукція тваринного походження, корми, вода тощо.
Місце проведення відбору	Господарства, підприємства, точки реалізації тощо.
Методика відбору	Обладнання для відбору. Кваліфікація персоналу. Техніка та послідовність дій.
Маркування зразків	Порядок ідентифікації. Унікальне маркування або кодування.
Документування відбору	Акт відбору. Відомість про оператора ринку.
Транспортування зразків	Температурні умови, контейнери. Попередня обробка або консервація (за потреби).
Лабораторне дослідження	Уповноважені лабораторії. Методи аналізу відповідно до норм.
Зберігання зразків	Умови зберігання до аналізу. Недопущення псування або контамінації.
Звітність та використання результатів	Процедура складання звітів. Коло отримувачів результатів.
Оцінка результатів та контроль	Оцінка достовірності результатів. Реагування на порушення або відхилення.

3. Кожна уповноважена на відбір зразків посадова особа повинна мати у своєму розпорядженні:

- 1) гумове взуття або бахіли, гумові рукавички, фартух;
- 2) одноразові рукавички;
- 3) ніж, ножиці або машинку для стрижки;
- 4) голки для відбору крові, пробірки з гепарином (натрієва, літієва або амонійна сіль), обладнання для відбору сечі;
- 5) обладнання для приручення тварин;
- 6) обладнання для маркування зразків, наприклад перманентний маркер, етикетки тощо;
- 7) ємності для сечі, крові, молока;
- 8) поліетиленові пакети для серветок;
- 9) контейнери, паперові конверти, алюмінієва фольга для зразків шерсті;
- 10) лотки для транспортування яєць;
- 11) термометр;
- 12) холодильник, захищений від доступу сторонніх осіб, обладнаний зовнішнім термометром із щупом для камери або внутрішнім термометром як

для холодильника, так і для морозильника;

13) контейнери або термосумки з охолоджуючими вкладишами для транспортування зразків;

14) пристрої для опечатування та/або інші засоби безпеки;

15) інше необхідне обладнання (наприклад, центрифуги).

4. Обладнання для відбору зразків і матеріали повинні бути розміщені в окремому, позначеному місці.

5. Пристрої (холодильники, морозильні камери) або приміщення для зберігання зразків повинні бути замкнені та захищені від доступу сторонніх осіб.

Доступ до приладів і приміщень контролює керівник компетентного органу місцевого рівня або його заступник. Для зберігання зразків може використовуватись холодильне обладнання регіональних лабораторій Держпродспоживслужби та їх відділів, в яких є належна кількість холодильного обладнання.

Інвентар, ємності та матеріали для відбору зразків не повинні впливати на характеристики зразку (запах, смак, якість, склад), які можуть змінити результати досліджень та відповідати наступним вимогам:

підходити для їх передбачуваного використання;

бути хімічно нейтральними, водо- і жиронепроникними та виготовлені з нерозчинних та не абсорбуючих матеріалів;

бути чистими, сухими, гладкими, без тріщин, бажано із закругленими кутами, не пропускати світло.

XI. Особливості відбору окремих зразків, нумерація актів та зразків

1. При відборі зразків слід застосовувати правило: «1 зразок = 1 тварина = 1 відомість про оператора ринку (від однієї тварини відбирається 1 зразок із заповненням однієї відомості про оператора ринку; виняток становлять зразки молока, яєць, а також зразки від птиці, кролів і риби, які через вагу зразка та місце відбору вимагають відбору матеріалу від більше ніж однієї тварини).

2. Зразки сироватки, плазми, сечі та тканин повинні походити від різних тварин.

3. При відборі зразків слід зберігати аспект повної несподіванки. Відбір зразків не узгоджується з операторами ринку. Час доби і день тижня, в який здійснюється відбір зразків, повинні бути несподіваними для оператора ринку.

4. Зразки на бійнях відбираються від тварин, незалежно від місця їх походження (незалежно від району/області з яких походять тварини).

5. У разі виникнення обґрунтованої підозри щодо використання заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин або перевищення рівня залишків фармакологічно активних речовин, дозволених для використання у тварин, забруднюючих речовин та пестицидів або недотримання періоду каренції, керівник компетентного органу місцевого рівня, збільшує кількість зразків у даного оператора ринку порівняно із затвердженим планом

моніторингу відповідно до цієї СОП.

6. У великих господарствах слід приділяти особливу увагу можливості використання гормонів, а в малих господарствах можливості використання антибіотиків.

7. Зразки для дослідження на наявність гормонів, які відбираються в господарствах, повинні походити від забійних тварин, для яких використання гормонів заборонене. У зв'язку з цим недопустимо відбирати зразки від тварин із племінних стад, молочної худоби та тільної худоби.

8. Зразки сечі, відібрані у свиней для дослідження на 17β -19-нортестостерон, а також $17\alpha/\beta$ -болденон і метилболденон, та зразки сечі, відібрані від коней для дослідження на 17β -19-нортестостерон, не повинні походити від самців (17 β -19-нортестостерон є гормоном, який може природно зустрічатися в різних, навіть дуже високих концентраціях у некастрованих самців свиней і коней).

9. Під час розслідування, після виявлення результатів, що не відповідають нормам щодо нортестостерону та/або болденону в сечі тварин та тестостерону в сироватці крові великої рогатої худоби, крім біологічних зразків (сеча/сироватка/вода/корм), слід також відібрати зразки шерсті від тварин для дослідження на стероїдні ефіри.

10. Рекомендується, щоб зразки шерсті від великої рогатої худоби та свиней для дослідження на стероїдні ефіри відбирались з ділянки шиї та лопатки тварини. Зразки повинні бути доставлені в лабораторію в сухому контейнері, конверті або алюмінієвій фользі (для цього не слід використовувати пластикові упаковки), при температурі навколишнього середовища (зразки не повинні містити тканин: шкіри, м'язів, крові).

11. Зразки з ферм для виявлення заборонених речовин повинні відбиратись протягом періоду відгодівлі, щоб результати були отримані до того, як тварини залишать ферму, тобто необхідно враховувати час необхідний для отримання результатів з уповноваженої лабораторії, визначеної для досліджень.

12. Зразки яєць відбирають або на фермі або на місці їх пакування. Однак, відповідно до глави 2(1)(В) Додатка до рішення Комісії 97/747 ЄС, принаймні 30% зразків повинні бути взято в пунктах пакування яєць.

13. Зразки від мисливських тварин після відстрілу відбираються лише на підприємствах з обробки (переробки) дичини.

14. Зразки меду відбираються не пізніше 6 місяців від дати медозбору.

15. Кожен зразок пакується в окрему одноразову упаковку, призначену для лабораторних досліджень, що забезпечує належний захист від забруднення та пошкодження під час транспортування, а також від втрати зразка (адсорбції через внутрішні стінки упаковки). Необхідно вжити всіх необхідних заходів, щоб уникнути змін у складі зразків, які можуть виникнути під час транспортування та зберігання. Контейнери для зразків повинні підтримувати цілісність зразків, запобігати забрудненню та заміні зразків.

16. Номер акта відбору зразка (цільового або підозрілого) складається з 11-

значного ідентифікаційного коду, що має таку структуру:

__ / __ / ___ / ____ / _

Розшифрування:

- 1-ша і 2-га цифри — номер адміністративної області.
- 3-тя і 4-та цифри — номер району.
- 5-та, 6-та і 7-ма цифри — порядковий номер відібраного зразка —

приклад: 001.

- 8-ма, 9-та, 10-та і 11-та цифри — рік, у якому проводиться моніторинг (наприклад 2025 рік позначається як: 2025).

Особливий випадок:

Якщо проводиться розширене дослідження, то до номера акт додається:

- літера - П (означає – підозрілий),
- та цифра: 1 для першого підозрілого зразка, 2 для другого і т. д.

Наприклад: номер акту відбору цільового (першого) зразка: 0502/001/2025.

Це означає 0502 - Вінницька область Вінницький район/ 001 - один зразок/ 2025 - рік відбору.

Підозрілий зразок: 0502/001/2025П1

Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад, затверджений наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 26 листопада 2020 року № 290 (у редакції наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 12 січня 2021 року № 3);

17. Номер зразка

Номер зразка відповідає номеру акту відбору який наноситься на етикетку яка кріпиться на упакований зразок. Етикетка повинна містити інформації щодо походження зразка (назви оператора ринку).

Тканина зразка: Вид тварини: Група речовин: Підгрупа або показник: Дата відбору:	№ ____	Номер зразку відповідає номеру акту
--	--------	---

18. Кожен досліджуваний зразок слід охолоджувати або заморожувати (крім яєць, меду, корму). після відбору, поміщати в окрему упаковку та маркувати (шляхом нанесення етикетки).

19. У разі відбору зразків на підприємствах, допущених до експорту в країни ЄС та США з метою запобігання відвантаженню товару, що не відповідає вимогам, рекомендується зберігати туші тварин, з яких були взяті офіційні зразки, до отримання результатів лабораторних досліджень та підтвердження їх відповідності (зберігання підтверджується відповідним записом у відомості про відбір).

ХІІ. Документація процесу відбору зразків.

1. Після відбору зразків оформляється акт відбору, згідно з формою затвердженою наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 11.10.2018 № 490 «Про затвердження Порядку відбору зразків та їх перевезення (пересилання) до уповноважених лабораторій для цілей державного контролю та Форми акта відбору зразків», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 26 грудня 2018 р. за № 1464/32916.

2. Збір інформації про процеси, які відбуваються у оператора ринку оформляється у вигляді відомостей:

- 1) про птахофабрику з вирощування птиці на забій, згідно з додатком № 1 до цієї СОП;
- 2) про ферму курей-несучок, згідно з додатком № 2 до цієї СОП;
- 3) про ферму з відгодівлі свиней, згідно з додатком № 3 до цієї СОП;
- 4) про ферму з розведенням великої рогатої худоби, кіз, овець, згідно з додатком № 4 до цієї СОП;
- 5) про рибне господарство, згідно з додатком № 5 до цієї СОП;
- 6) про пасіку, згідно з додатком № 6 до цієї СОП;
- 7) для потужностей з пакування яєць, згідно з додатком № 7 до цієї СОП;
- 8) про потужностей з переробки дичини, згідно з додатком № 8 до цієї СОП;
- 9) про передзабійний та післязабійний огляд тварин, згідно з додатком № 9 до цієї СОП.

Один примірник зібраних відомостей уповноважена на відбір зразків особа передає особі, яка присутня під час відбору або відповідає за продукцію чи тварин, у якої відбирається зразок. Другий примірник разом із зразком доставляється в лабораторію, де підтверджується прийняття зразків на дослідження. Третій примірник обліковується уповноваженою на відбір зразків особою. Відомість відбору зразків повинна містити точні дані, що ідентифікують тварину та місце її походження, зразок, оператора ринку тощо.

3. Зразки продуктів тваринного походження, у тому числі сирого молока, яєць, кролів та диких тварин, що утримуються людиною як домашня худоба, відбираються таким чином, щоб можна було виявити походження продукції або тварин від яких ці продукти отримані.

У разі відбору зразків у диких тварин після їх відстрілу повинна бути можливість виявити місце де на тварин велось полювання.

4. У випадку відбору підозрілого зразка ця інформація повинна бути чітко зазначена у відомості про оператора ринку.

ХІІІ. Зберігання, транспортування та передача зразків в лабораторію

1. Під час зберігання зразків необхідно контролювати температуру до моменту їх доставки до лабораторії.

Зразки зберігаються і транспортуються в умовах, що забезпечують незмінність параметрів (параметричних значень), за якими буде проводитися їх дослідження (випробування).

Відібрані зразки перевозяться (пересилаються) до уповноваженої лабораторії у спосіб, що гарантує аналогічну температуру зберігання об'єктів та строки з моменту відбору зразків:

об'єкти, що швидко псуються, - не більше 2 годин;

об'єкти зі строком реалізації більше 72 годин, температурний режим зберігання яких становить від 0 до 8 °С, - не більше 6 годин;

об'єкти, що не вимагають спеціального температурного або іншого режиму зберігання з довготривалим терміном зберігання, - не більше 24 годин.

Температурні умови зберігання в холодильнику/морозильній камері вимірюються щонайменше один раз на день (за винятком вихідних днів) і фіксуються у журналах температур зберігання зразків.

У разі значної віддаленості місця відбору зразків від уповноваженої лабораторії зразки підлягають глибокому заморожуванню (мінус 18-30 °С) та направляються до проведення лабораторних досліджень (випробувань) за умови забезпечення належного температурного режиму зберігання зразків, про що зазначається в акті відбору зразків.

2. Зразки до лабораторії, визначеної компетентним органом та зазначеної в конкретному пункті плану моніторингу відправляються максимально швидко, але не пізніше 7 днів з дати відбору.

3. Особа, яка приймає зразки в лабораторії, повинна:

перевірити стан пломби і її відповідність зразку, вказаному у акті відбору;

перевірити температуру і стан зразка;

перевірити, чи кількість отриманих зразків відповідає зазначеній у протоколі;

переконатися в правильності заповнення акту відбору зразків.

Особа, яка приймає зразки в лабораторії, перевіряє стан пломби та її відповідність зразку, температуру і стан зразка, відповідність кількості надісланих зразків, вказаним у акті відбору, а також правильність заповнення акту відбору зразків.

Діапазони температур для доставлених зразків (виміряні в місці отримання зразків):

стабільні продукти: температура ≤ 30 °С

заморожені продукти: < 0 °С

продукти глибокої заморозки: ≤ -18 °С

тваринні тканини, молоко та вода : ≤ 8 °С,

інші швидкопсувні продукти: від 1 до 8 °С

4. При прийомі зразків для дослідження в лабораторію уповноважений співробітник:

оцінює придатність зразка для досліджень (випробувань);

реєструє зразки в системі;

розподіляє зразки в лабораторії разом із супровідною документацією.

5. У разі виникнення будь-яких сумнівів щодо приймання зразків (обсяг досліджень (випробувань), тип зразка, розмір та зовнішній вигляд зразка, неправильний номер зразка тощо) проводиться консультація з керівником відповідної лабораторії або уповноваженою особою в лабораторії.

За рішенням керівника відповідної лабораторії зразок, який частково не відповідає вимогам, може бути прийнятий умовно.

Зразки, доставлені в стані, що унеможлиблює оцінку їх придатності до досліджень (випробувань) (наприклад, заморожені), приймаються за умови, що у разі негативного результату оцінки в лабораторії, яка проводить випробування, може бути відкликання з досліджень (випробувань). Якщо зразок був визнаний непридатним для досліджень (випробувань), керівник лабораторії або уповноважена в лабораторії особа повідомляє про цей факт компетентний орган регіонального рівня (компетентного органу місцевого рівня).

Як наслідок неприйняття зразків для дослідження (випробування) в лабораторію, необхідні відповідні коригувальні дії, такі як навчання особи, уповноваженої на відбір зразків, зберігання та транспортування зразків, придбання іншого допоміжного матеріалу, зміна перевізника. Інформація про вжиті заходи повинна бути доведена до керівника компетентного органу регіонального рівня (компетентного органу місцевого рівня).

XIV. Проведення досліджень (випробувань) зразків у лабораторії.

1. У разі неприйняття зразків для дослідження (випробування) в лабораторію через недотримання умов зберігання або транспортування, а також в інших випадках (наприклад, знищення або пошкодження зразків під час транспортування, незважаючи на збереження відповідних умов), повторний відбір зразків повинен відбутися негайно. Уповноважена (призначена) лабораторія на дослідження (випробування) зразка, інформується про повторний відбір зразка компетентним органом місцевого рівня.

2. Зразок, який надійшов до лабораторії, повинен бути розділений на дві частини, одна з яких підлягає дослідженню, а інша залишається в лабораторії не менше одного місяця як архівний зразок або як зразок для підтверджувального дослідження (випробування). У випадку зразка яєць і зразка риби (що складається з кількох риб вагою менше 1 кг), зразок слід гомогенізувати перед розділенням на дві частини.

3. Зразки, що очікують досліджень (випробувань), їх залишки, що залишилися до кінця досліджень (випробувань), зразки для підтверджувального дослідження (випробування) та зразки, що підлягають архівуванню, повинні зберігатися в умовах, що запобігають їх псуванню, забрудненню, втраті або пошкодженню та забезпечують їх придатність до досліджень (випробувань).

4. У разі відсутності результатів дослідження протягом місяця з моменту доставки зразка до лабораторії представник компетентного органу місцевого рівня звертається до лабораторії, до якої було направлено зразок, для пояснення

причини відсутності результатів.

5. У разі проведення дослідження (випробування) підозрілих зразків, термін очікування результату повинен бути скорочений до необхідного мінімуму.

6. Керівник лабораторії несе відповідальність за своєчасне і негайне інформування про результати дослідження (випробування).

7. Результати лабораторних досліджень (випробувань) або відомості про направлення зразка на підтверджувальні лабораторні дослідження (випробування) до референс-лабораторії надсилаються до компетентного органу. У разі невідповідності результату інформація про виявлення залишків заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та ветеринарних лікарських засобів, а також інформація про передачу зразка для проведення підтверджувальних досліджень (випробувань) (у тому числі між лабораторіями) повинна бути надана не пізніше 24 годин після завершення лабораторного дослідження (випробування) (по телефону, електронною поштою).

8. Інтерпретація результатів досліджень (випробувань) у разі виявлення речовин для яких встановлено контрольні точки для дій (далі – RPA) (хлорамфенікол, малахітовий зелений, нітрофурані та їх метаболіти):

якщо результат дослідження (випробування) речовин, для яких було встановлено RPA, нижчий за межу прийняття рішення (ССа) методу - перевірені харчові продукти та продукти тваринного походження вважаються такими, що відповідають законодавству ЄС;

якщо результат дослідження (випробування) речовин, для яких встановлено RPA, вище межі прийняття рішення (ССа) методу, але нижче значення RPA – досліджувані харчові продукти та продукти тваринного походження не забороняються до використання в харчовому ланцюгу, але підлягають контрольним заходам;

якщо результат дослідження (випробування) речовин, для яких було встановлено RPA, дорівнює або перевищує значення RPA, досліджені харчові продукти та продукти тваринного походження вважаються такими, що не відповідають нормам ЄС і не вводяться в харчовий ланцюг.

Результати, що не відповідають вимогам, також надсилаються до Департаменту безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини Держпродспоживслужби.

Аналітичні методи, які будуть використовуватися, а також вимоги до їх ефективності повинні відповідати положенням Регламенту Комісії (ЄС) 2021/808 від 22 березня 2021 року щодо ефективності аналітичних методів для визначення залишків фармакологічно активних речовин, що застосовуються тваринам та про інтерпретацію результатів, а також щодо методи, які будуть використовуватися для відбору зразків. Уповноважена лабораторія може використовувати підхід, описаний у цьому Регламенті, як основу для перевірки своїх методів. У якості альтернативи лабораторії можуть застосовувати підходи,

описані в міжнародних рекомендаціях, таких як Codex Alimentarius (CAC/GL 71-2009) або Узгоджені рекомендації Міжнародного союзу теоретичної та прикладної хімії для однієї лабораторії валідація методів аналізу.

Незалежно від застосованого підходу, лабораторії повинні мати документальне підтвердження щодо надійності аналітичного методу.

XV. Нагляд за виконанням планів моніторингу

1. Компетентний орган регіонального рівня проводить періодичну перевірку виконання планів державного моніторингу в кожному компетентному органі місцевого рівня на основі аналізу ризиків, але не рідше одного разу на три роки. Перевірка документується за допомогою контрольного списку (для оцінки діяльності компетентного органу місцевого рівня), згідно з додатком № 10 до цієї СОП. Перевірки проводяться відповідно до Плану роботи компетентного органу регіонального рівня на рік.

2. Представник компетентного органу місцевого рівня, принаймні один раз на рік, проводить перевірку відбору зразків для моніторингу (велика рогата худоба, свині, вівці, коні, індикі, кури) особами уповноваженими на відбір зразків для цілей державного моніторингу. Перевірка повинна бути задокументована за допомогою контрольного списку, згідно з додатком № 10 до цієї СОП.

XVI. Заходи реагування у разі підозри або виявлення заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин

1. Якщо за результатами дослідження (випробування) виявлено наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин, уповноважена лабораторія повідомляє про цей факт компетентний орган, компетентний орган регіонального рівня (компетентний орган місцевого рівня) не пізніше ніж через 24 години після завершення лабораторного дослідження (випробування).

2. Після отримання повідомлення про наявність у зразку заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин (не пізніше ніж протягом 48 годин (робочі дні) після повідомлення лабораторії) компетентний орган місцевого рівня починає розслідування та готує звіт про дії, за формою згідно з додатком № 15 до цієї СОП, та подає його до компетентного органу, компетентного органу регіонального рівня в електронному вигляді.

3. Якщо тварини знаходяться на фермі, розслідування включає:

- 1) огляд тварин у господарстві, в тому числі тварин певного виду, щодо їх статі, віку, способу використання та ідентифікації, якщо вони ідентифіковані згідно з Законом України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин»;
- 2) перевірку на наявність слідів імплантатів або ін'єкцій;
- 3) перевірку ветеринарної та зоотехнічної документації, звертаючи особливу увагу на вид застосовуваних препаратів, приріст маси тварин, витрату кормів на кілограм приросту маси тварин;

4) перевірку наявності лікарських засобів, застосування яких заборонено або відбувається без контролю лікаря ветеринарної медицини (заборонені речовини або недозволені фармакологічно активні речовини, виявлені на фермі чи у власності власника тварини, зберігаються в компетентному органі місцевого рівня до винесення рішення про спосіб їх знищення або іншого поводження);

5) відбір зразків від репрезентативної (відповідної) групи тварин і зразків корму та води для напування тварин або, у випадку з рибою води, в якій вони вирощувалися, з подальшим надсиланням їх в уповноважену лабораторію.

Якщо тварин було переміщено, захід державного контролю (нагляду) також охоплює місце призначення/відвантаження, повідомляючи відповідний компетентний орган регіонального рівня, не пізніше ніж протягом 24 годин після отримання повідомлення від лабораторії про невідповідний результат.

До отримання результатів лабораторних досліджень (випробувань) відібраних зразків (під час розслідування, що триває) тварини від яких відібрано зразки, а також продукти, отримані з цих тварин не підлягають введенню в обіг.

Ця заборона не поширюється на тварин, які не підлягають обов'язковій ідентифікації (наприклад риба, птиця), а також продукти з таких тварин (наприклад, яйця).

Якщо на фермі або у власника тварини виявлено заборонені або недозволені фармакологічно активні речовини, застосовуються дії аналогічні тим, які визначені в [Делегованому Регламенті Комісії \(ЄС\) 2019/2090 від 19 червня 2019 року](#).

4. Якщо у зразках, повторно відібраних на фермі в рамках поточного розслідування, підтверджується наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин керівник компетентного органу місцевого рівня:

- 1) проводить додаткову перевірку ферми;
- 2) збільшує частоту відбору зразків на фермі протягом щонайменше 12 місяців;
- 3) готує проект адміністративного рішення компетентного органу регіонального рівня щодо:

забою тварин, від яких відібрано зразки для дослідження, окремо від інших тварин, а потім передачу їх туш і внутрішніх органів на завод з переробки сировини категорії I відповідно до Закону України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною»;

знищення продуктів, отриманих від таких тварин, або тварин та кормів відповідно до Закону України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною».

Якщо тварин було переміщено з господарства, перевірка також охоплює місце призначення. При цьому компетентний орган регіонального рівня здійснює взаємообмін інформацією, не пізніше ніж протягом 24 годин після отримання повідомлення від лабораторії про невідповідний результат.

XVII. Заходи реагування на бійні та/або переробному підприємстві.

1. Якщо тварини з господарства були переміщені на бійню/підприємство з переробки компетентний орган місцевого рівня здійснює заходи державного контролю (нагляду), в тому числі:

перевіряє документацію бійні/підприємства з метою ідентифікації або відстеження продукції, отриманої від тварин, в тому числі на яких поширюються результати досліджень із виявленими невідповідностями зразків, відібраних у господарстві/місці походження, де було виявлено залишки;

відбирає зразки для дослідження (випробовування) лише за наявності інших ідентифікованих матриць тварин (від тварин з підозрюваного утримання) на бійні/закладі;

інформує інші контролюючі органи, якщо продукцію відправлено з підприємства.

2. Відібрані зразки повинні бути досліджені з використанням підтверджувальних (референс) методів.

3. До отримання результатів досліджень відібраних зразків обіг продуктів призупиняється оператором ринку та/або компетентним органом регіонального рівня.

4. У разі підтвердження невідповідностей у відібраних зразках компетентний орган місцевого рівня та/або оператор ринку приймає рішення згідно законодавства.

5. Після отримання повідомлення про наявність заборонених або не дозволених фармакологічно активних речовин у зразку, відбраному на бійні/переробному підприємстві компетентний орган місцевого рівня здійснює заходи державного контролю (нагляду), в тому числі:

перевіряє документацію бійні/підприємства з метою ідентифікації або відстеження продукції, отриманої із партії, на яку розповсюджуються результати досліджень із виявленими невідповідностями:

збереження продукції, отриманої із сумнівної партії, якщо ідентифікована продукція знаходиться на бійні/переробному підприємстві;

повідомляє інші контролюючі органи, якщо продукти були відправлені з бійні/переробного підприємства.

Компетентний орган місцевого рівня після прийняття адміністративного рішення зобов'язує оператора ринку передати туші тварин або продукти, отримані від цих тварин, від яких було відібрано зразки для досліджень, на підприємство з переробки сировини категорії I відповідно до Закону України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною».

Про вжиті заходи компетентний орган місцевого рівня інформує компетентний орган регіонального рівня.

XVIII. Звітування про вжиті заходи

1. У разі перевищення максимально допустимих рівнів (меж) залишків фармакологічно активних речовин, дозволених у ветеринарних препаратах або кормових добавках, забруднювачів, пестицидів та радіоактивного забруднення вживаються такі заходи:

лабораторія, яка проводить дослідження (випробовування) повідомляє про цей факт компетентний орган (центрального, регіонального, місцевого рівнів) не пізніше ніж через 24 години після завершення лабораторного дослідження (випробовування);

компетентний орган місцевого рівня після отримання остаточного результату, що підтверджує перевищення допустимих рівнів залишків фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні препарати чи кормові добавки, забруднювачів, пестицидів, або радіоактивного забруднення, негайно (не пізніше ніж протягом 48 годин (робочі днів) після повідомлення лабораторії) ініціює розслідування та складає акт, згідно з додатками № 15 та № 16 до цієї СОП.

2. Якщо тварини залишаються в господарстві, розслідування включає:

огляд тварин у господарстві, включаючи перевірку виду, статі, віку, способу утримання та ідентифікації – якщо вони ідентифіковані згідно з Законом України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин»;

перевірку ветеринарної та зоотехнічної документації, з особливим акцентом на інформацію про застосування ветеринарних препаратів, що містять речовину, виявлену в результаті аналізу;

встановлення наявності поблизу промислових об'єктів, що можуть виділяти шкідливі речовини (наприклад, сміттєспалювальні заводи);

визначення способу використання продуктів, отриманих від або з тварин, введення яких в обіг заборонено через виявлені перевищення або невідповідності;

визначення способу використання або знищення кормів.

Якщо тварини були переміщені, контроль також охоплює місце їхнього призначення або відправлення – з обов'язковим повідомленням відповідного компетентного органу місцевого рівня не пізніше ніж через 24 години після отримання лабораторного повідомлення про невідповідний результат.

У першу чергу після визначення того, як оператор ринку використовував продукцію, отриману від тварин, розміщення яких на ринку заборонено через виявлені перевищення/результати невідповідності, та корми, компетентний орган місцевого рівня оцінює, чи призвели вищезазначені дії до усунення невідповідності. Якщо вищезазначених заходів недостатньо, то він вживає адміністративних заходів на підставі статті 65 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин».

Якщо в ході розслідування в господарстві не вдалося встановити причину перевищення залишків фармакологічно активних речовин, дозволених у ветеринарних лікарських засобах або як кормових добавок, забруднювачів,

пестицидів, радіоактивних забруднень компетентний орган місцевого рівня повторно відбирає зразки від тварин, кормів і води для напування та направляє їх до лабораторії для повторного аналізу.

Результати розслідування передаються відповідному компетентному органу регіонального рівня.

Зразки, відібрані під час розслідування та позначені як підозрілі повинні досліджуватись з використанням підтверджувальних (референс) методів.

Якщо дослідження (випробування) підтвердить перевищення залишків фармакологічно активних речовин, дозволених у ветеринарних препаратах або як кормові добавки, забруднювачів, пестицидів, радіоактивних забруднень компетентний орган місцевого рівня шляхом адміністративного рішення:

зобов'язує, щоб ідентифіковані тварини відповідно до правил ідентифікації та реєстрації тварин не залишали господарство до завершення каренційного періоду, відповідно для фармакологічно активної речовини, що міститься у ветеринарному препараті;

визначає спосіб використання або знищення кормів чи продуктів, отриманих від цих тварин, які перебувають у господарстві.

У разі встановлення порушення каренційного періоду ветеринарного препарату, компетентний орган місцевого рівня проводить регулярні додаткові офіційні перевірки, включаючи відбір та дослідження зразків (у кількості, яку компетентний орган місцевого рівня визнає необхідною) у господарстві протягом щонайменше 6 місяців.

Якщо виявлено перевищення допустимих рівнів залишків хімічних забруднень, зокрема металів, пестицидів та поліхлорованих біфенілів:

результати досліджень передаються до заінтересованих органів виконавчої влади;

компетентний орган місцевого рівня проводить регулярні додаткові офіційні перевірки, включаючи відбір та аналіз зразків (у кількості, яку компетентний орган місцевого рівня визнає необхідною) у господарстві протягом щонайменше 6 місяців.

3. У разі якщо будь-які небезпечні харчові продукти є частиною партії або вантажу харчових продуктів одного найменування, вважається, що всі харчові продукти цього найменування в даній партії або вантажі також є небезпечними і їх подальший обіг забороняється, якщо тільки після проведення подальшої детальної оцінки не буде доведено, що решта партії або вантажу є безпечною.

4. У разі виникнення підозри щодо направлення на забій тварин без дотримання періоду каренції ветеринарного препарату, компетентний орган місцевого рівня негайно розпочинає розслідування та складає звіт про перевірку згідно зі зразком, визначеним у додатку № 16 до цієї СОП.

Розслідування включає:

прийняття рішення про забій цих тварин до закінчення терміну виведення фармакологічно активної речовини, що міститься у ветеринарному препараті:

а) у випадках надзвичайних обставин, які становлять загрозу здоров'ю або

життю тварин,

б) якщо неможливо утримувати тварин на забійному підприємстві з дотриманням вимог законодавства про здоров'я та благополуччя тварин,

в) якщо обладнання забійного підприємства не дозволяє здійснити забій у пізніший термін.

Офіційне утримання продуктів, отриманих від тварин, до отримання результатів дослідження зразків, відібраних від забитих тварин, з метою гарантування того, що для споживання людьми буде використано лише м'ясо та продукти тваринного походження, які містять залишкові кількості, що не перевищують дозволених рівнів.

Рішення зазначені в цьому підпункті вводяться компетентним органом місцевого рівня та/або компетентним органом регіонального рівня згідно законодавства.

Результати розслідування передаються компетентному органу регіонального рівня.

5. Компетентний орган регіонального рівня (компетентний орган місцевого рівня) після отримання невідповідного результату дослідження зразка, взятого від тварини або з тварини, що походить з-за меж області (району), в якому він був відібраний, негайно (протягом 24 годин після отримання результату з лабораторії) надає невідповідний результат відповідному за територіальною приналежністю компетентному органу регіонального рівня (компетентному органу місцевого рівня) місця походження тварини..

У разі виявлення введення в обіг продукту, що містить заборонені або недозволені фармакологічно активні речовини, або продукту, в якому виявлено перевищення допустимого максимального рівня залишків: фармакологічно активних речовин, дозволених у ветеринарних препаратах або як кормові добавки, забруднювачів, пестицидів та радіоактивних забруднень вживаються дії передбачені Вимогами до запровадження Системи швидкого повідомлення про загрози, пов'язані з харчовими продуктами та кормами, затвердженими наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 30 січня 2025 року № 478.

6. Компетентний орган регіонального рівня складає квартальні та річні звіти (pdf та xls) про виконання національних планів контролю, що містять інформацію, згідно з додатками № 12, 13 або 14 до цієї СОП, та надсилає їх разом із супровідним листом компетентному органу протягом 1,5 місяців після закінчення кожного кварталу та року відповідно.

Щоразу, не пізніше ніж через 48 годин з дати отримання інформації про невідповідність, компетентний орган місцевого рівня надсилає регіональному компетентному органу, компетентному органу:

а) Звіт про дії після отримання результату дослідження уповноваженої лабораторії про наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин (щодо ферми, звідки походить тварина або з якої було відібрано зразок(и), згідно з додатком до цієї СОП № 15.

б) Звіт про дії після отримання невідповідного результату на бійні/переробного підприємстві, де відібрано зразок(и), згідно з додатком до цієї СОП № 16.

Вся документація щодо окремих розслідувань зберігається та архівується відповідним чином компетентним органом регіонального рівня, компетентним органом місцевого рівня, надається на письмовий запит компетентного органу в паперовій та електронній формах.

Інформація щодо розслідування, проведеного у випадку використання заборонених речовин або перевищення допустимого рівня залишків ветеринарних препаратів, повинна бути надана компетентному органу регіонального рівня негайно після завершення розслідування.

Інформація повинна бути вичерпною. Лист з інформуванням повинен містити щонайменше такі елементи:

1) місце відбору зразка – у цій позиції необхідно вказати ім'я та прізвище або назву господарства, його адресу, а також ідентифікаційний номер оператора ринку (якщо застосовується);

2) дату відбору зразка та номер акту відбору;

3) вид відібраного матеріалу та дату відправлення зразка до лабораторії;

4) символ групи та назву виявленої речовини;

5) дату отримання результату дослідження.

6) у разі проведення повторного (з підозрою) дослідження) необхідно вказати: дату відправлення зразка до лабораторії, номер протоколу відбору, дату отримання результату, символ групи та назву виявленої речовини.

7) дані про походження тварини: адреса та ім'я та прізвище власника або назва господарства.

8) документи, що підтверджують ідентифікацію тварин:

а) у разі відбору зразка в господарстві:

номер паспорта або ідентифікаційний номер тварини.

б) у разі відбору зразка на бойні:

ідентифікаційний номер тварини в журналі передзабійного огляду,

ідентифікаційний номер тварини в журналі післязабійного огляду,

номер паспорта або ксерокопія ветеринарного свідоцтва.

с) у разі відбору зразка на молокозаводі, рибопереробному підприємстві, пункті збору та пакування яєць:

документація, що підтверджує походження продукту аж до господарства його походження.

9) дату перевірки в господарстві;

10) характеристику тварини, від якої було відібрано зразок, а також стада і господарства, що включає:

а) кількість тварин у господарстві;

б) стать;

в) вік;

г) вид;

- д) ідентифікаційне маркування;
- е) напрямок використання.

11) інформацію про кормовий раціон тварини, від якої було відібрано зразок, а також інших тварин у стаді;

12) тривалість перебування тварини в господарстві;

13) важливі для справи записи у ветеринарній та зоотехнічній документації, включаючи інформацію про лікування тварини, зокрема дані щодо застосування лікарських засобів, які містять виявлену в дослідженнях речовину (слід також зазначити, чи є в документації запис про необхідний карентний період для лікарського засобу, чи він був дотриманий, а також зафіксувати дати і мету візитів практикуючого (ліцензованого) ветеринарного лікаря; у разі відсутності такої документації слід перевірити книги лікування тварин у ветеринарного лікаря, який обслуговує стадо, встановити дату застосування лікарського засобу та причину лікування).

14) інша інформація, що має значення для розслідування, стосується:

а) перевірки на наявність слідів від імплантатів або ін'єкцій, змін у поведінці та зовнішньому вигляді тварин;

б) перевірки наявності в господарстві лікарських засобів, застосування яких заборонене, або інших, виявлених у ході досліджень.

15. У випадку виявлення антибактеріальних речовин у молоці необхідно:

а) описати стан великої рогатої худоби, раціон годівлі, систему доїння, спосіб миття та дезінфекції доїльного обладнання, види використовуваних дезінфекційних засобів, записи в журналі лікування тварин, зроблені практикуючими (ліцензованими) лікарями;

б) надати результати розслідування, проведеного на молокопереробному підприємстві, з урахуванням результатів аналізу молока з цього господарства;

в) додати копію листа, який зобов'язує молокопереробне підприємство провести розслідування щодо постачальника у разі виявлення інгібуючих речовин;

г) додати копію листа, який зобов'язує служби сировинного контролю підприємства під наглядом офіційного ветеринарного лікаря відібрати проби молока у постачальника для дослідження в лабораторії;

д) вказати дату відбору зразків, результат дослідження та описати дії, вжиті у випадку повторного позитивного результату.

16. У випадку виявлення пестицидів або речовин, що забруднювачів, у листі слід зазначити:

а) інформацію про походження тварини з детальним описом, як у пунктах 1-12;

б) опис навколишнього середовища (забруднення від заводів, використання пестицидів).

17. Лист, що інформує про правила щодо заборони переміщення підозрілих тварин та продуктів, отриманих від або з тварин, до отримання результатів досліджень відібраних зразків, а також про заборону розміщення цих тварин або

продуктів на ринку, а також про заборону переміщення тварин до закінчення періоду каренції, відповідного для фармакологічно активної речовини, що міститься в цьому лікарському засобі, не може мати форму адміністративного рішення, а має бути оформлений у вигляді вказівки, що ці заборони впливають безпосередньо з положень чинного законодавства.

До інформації, що стосується розслідування, яка надсилається до компетентного органу регіонального рівня, обов'язково потрібно додати копії:

актів відбору зразків разом з додатками, що містять характеристику місця взяття зразка;

актів відбору зразків для підтверджувального дослідження (випробовування) (якщо зразки були надіслані для дослідження);

актів відбору наступних зразків (корму, води тощо);

актів з проведених у рамках розслідування перевірок;

службових записок, складених щодо проведеного розслідування;

листів, надісланих іншим компетентним органам місцевого рівня у разі походження продуктів з-за меж району, на території якого були відібрані зразки;

листів, надісланих до інших органів державної влади;

виданих адміністративних рішень та інших листів, надісланих суб'єктам.

У разі необхідності збільшення частоти відбору зразків складається службова записка та надіслається до компетентного органу регіонального рівня.

Лист, що інформує про правила щодо заборони переміщення підозрілих тварин і продуктів, отриманих від або з тварин, до отримання результатів досліджень відібраних зразків, а також про заборону розміщення на ринку цих тварин або продуктів, а також про заборону переміщення тварин до закінчення періоду каренції, що відповідає фармакологічно активній речовині, яка міститься в цьому лікарському засобі, не може мати форму адміністративного рішення, а має містити вказівку, що ці заборони впливають безпосередньо з норм загальнообов'язкового права. У листі слід вказати правову норму, що вводить заборону, а також санкції, які можуть бути застосовані у разі недотримання цієї заборони.

Якщо розслідування проводилося паралельно в різних районах або областях, звіт про розслідування (що містить опис дій у всіх місцях) надсилає лише компетентний орган регіонального рівня, відповідальний за місце відбору зразків.

Після завершення всього розслідування компетентний орган регіонального рівня, відповідальний за місце відбору зразків, надсилає до компетентного органу остаточний опис розслідування у разі встановлення невідповідного результату, кожного разу зазначаючи в заголовку електронного листа ідентифікатор зразка, якого стосується провадження, зразок якого визначено в додатку № 17 до цієї СОП.

Заключне положення.

СОП набирає чинності та вводиться в дію з дня оприлюднення на

вебпорталі Держпродспоживслужби.

										Додаток 1 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин	
Додаток № 1		Відомості про птахофабрику з вирощування птиці на забій									
		Нормер акту відбору зразка:					Номер зразка:				
		Дата та час складання звіту:									
		Дата та час закінчення складання звіту:									
Головне управління Держпродспоживслужби в.....					Назва територіального структурного підрозділу						
Особа(и), яка(і) складає(ють) звіт:											
Ім'я та прізвище, посада:											
Ім'я та прізвище, посада:											
Ім'я та прізвище, посада:											
Номер посвідчення та дата видачі											
1. Назва, адреса потужності за місцезнаходженням або задекларованим/ зареєстрованим місцем проживання (перебування) оператора ринку, в управлінні якого перебуває така потужність											
2. Реєстраційний номер потужності											
3. Кількість приміщень (пташників)					4. Дата заселення курчат у пташник						
5. Назва та адреса інкубаторію, в якому було придбано курчат											
6. Кількість курчат, розміщених на фермі					7. Вид і порода						
8. У годівлі використовуються повнораціонні кормові суміші комбікормових заводів:								☐ ТАК		☐ НІ	
якщо ТАК, вкажіть назву корму та дані виробника (назва, адреса, ідентифікаційний номер):											
якщо НІ, вкажіть склад суміші:											
9. Використовувані кормові добавки (вказати)											
10. Застосовувані лікарські засоби (вид і дата введення)											
11. Корм «Final» використовується в останній тиждень відгодівлі - якщо ТАК, чи містив він кокцидіостатик/гістоמוностат (який?)								☐ ТАК		☐ НІ	
								☐ ТАК		☐ НІ	
12. Документація ветеринарного лікування (чи ведеться) - якщо ТАК, чи правильно вона ведеться?								☐ ТАК ☐ ТАК		☐ НІ ☐ НІ	
13. Тривалість відгодівлі в днях					14. Відсоток загиблих у порівнянні з вихідним стадом					15. Відсоток тварин, відправлених на бійню, по відношенню до поміщених у пташник	
16. Прізвище, ім'я та адреса лікаря ветеринарної медицини, який обслуговує оператора ринку											
17. Обговорення виправлень, вилучень і доповнень, зроблених у звіті											
18. Інструкція про права та обов'язки*											
Висновки, викладені у звіті, є основою для вжиття подальших дій, у тому числі проведення оцінок, підготовки висновків, рекомендацій після перевірки, винесення рішень, підготовки інформації для вищестоящих підрозділів та повідомлення компетентного органу у разі вчинення злочину чи правопорушення. * обведіть потрібне											
19. Зауваження та/або застереження оператора ринку або уповноваженої ним особи (за наявності)											
Місце, дата підпис оператора ринку або уповноваженої ним особи (за згоди)					підпис(и) державного(них) ветеринарного(них) інспектора(ів), які брали участь у відборі зразків						
Звіт складено у трьох ідентичних примірниках 1. Органу контролю. 2. Оператору ринку. 3. Додано до акту відбору зразків.											
Підтвердження одержання оператором ринку або уповноваженою ним особою (дата та розбірливий підпис):											

				Додаток 2 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявності заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин			
Відомості про ферму курей-несучок							
Додаток № 2		Нормер акту відбору зразка:		Номер зразка:			
		Дата та час складання відомості:					
		Дата та час закінчення складання відомості:					
Головне управління Держпродспоживслужби в			Назва територіального структурного підрозділу				
Особа(и), яка(і) складає(ють) звіт:							
Ім'я та прізвище, посада:							
Ім'я та прізвище, посада:							
Ім'я та прізвище, посада:							
Номер посвідчення та дата видачі							
1. Назва, адреса потужності за місцезнаходженням або задекларованим/ зареєстрованим місцем проживання (перебування) оператора ринку, в управлінні якого перебуває така потужність							
2.. Реєстраційний номер потужності							
3. Кількість приміщень (пташників)				4. Укомплектованість пташників			
5. Назва та адреса інкубаторію, в якому було придбано курчат							
6. Вік придбаних курей / назва та адреса ферми							
7. Кількість курей на фермі на момент відбору зразків				8. Система утримання (напольне/кліткове/інше)			
9. Тиждень несучості в індивідуальних пташниках							
10. У годівлі використовуються повнораціонні кормові суміші комбікормових заводів:				☐ ТАК		☐ НІ	
якщо ТАК, вкажіть назву корму та дані виробника (назва, адреса, ідентифікаційний номер):							
якщо НІ, вкажіть склад суміші:							
11. Використовувані кормові добавки (вказати)							
12. Документація ветеринарного лікування (чи ведеться) - якщо ТАК, чи правильно вона ведеться?				☐ ТАК ☐ ТАК		☐ НІ ☐ НІ	
13. Відсоток загиблих у порівнянні з вихідним стадом /у місяцях/							
14. Інформація, заповнена під час відбору проб під час дослідження (пункти 14-18)							
15. Птиця проходить лікування				☐ ТАК		☐ НІ	
16. Застосовувані лікарські засоби (вид і дата введення)							
17. Птаця після обробки в період виведення				☐ ТАК		☐ НІ	
18. Яйця, отримані в період каренції, відправлені на переробний завод				☐ ТАК		☐ НІ	
19. Адреса підприємства та номер переробного підприємства, на яке було передано яйця, отримані в період виведення							
20. Прізвище, ім'я та адреса лікаря ветеринарної медицини, який надає послуги по лікуванню							
21. Обговорення виправлень, вилучень і доповнень, зроблених у звіті							
22. Інструкція про права та обов'язки*							
Висновки, викладені у звіті, є основою для вжиття подальших дій, у тому числі проведення оцінок, підготовки висновків, рекомендацій після перевірки, винесення рішень, підготовки інформації для вищестоящих підрозділів та повідомлення компетентного органу у разі вчинення злочину чи правопорушення. * обведіть потрібне							
23. Зауваження та/або застереження оператора ринку або уповноваженої ним особи (за наявності)							
Місце, дата							
підпис оператора ринку або уповноваженої ним особи (за згоди)				підпис(и) державного(них) ветеринарного(них) інспектора(ів), які брали участь у відборі зразків			
Звіт складено у трьох ідентичних примірниках 1. Органу контролю. 2. Оператору ринку. 3. Додано до акту відбору зразків.							
Підтвердження одержання оператором ринку або уповноваженою ним особою (дата та розбірливий підпис):							

					Додаток 3 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин						
Відомості про ферму з відгодівлі свиней											
Додаток № 3		Нормер акту відбору зразка:			Номер зразка:						
		Дата та час складання звіту:									
		Дата та час закінчення складання звіту:									
Головне управління Держпродспоживслужби в				Назва територіального структурного підрозділу							
Особа(и), яка(і) складає(ють) звіт:											
Ім'я та прізвище, посада:											
Ім'я та прізвище, посада:											
Ім'я та прізвище, посада:											
Номер посвідчення та дата видачі											
1. Назва, адреса потужності за місцезнаходженням або задекларованим/ зареєстрованим місцем проживання (перебування) оператора ринку, в управлінні якого перебуває така потужність											
2. Система розведення: замкнутий цикл				☐ ТАК		☐ НІ					
3. Господарство відгодовує шляхом придбання (обведіть потрібне)				поросят від свиноматок		поросят відлучених від свиноматок		поросят від свиноматок та поросят відлучених від свиноматок		не застосовується	
4. Надайте:		кількість свиноматок:		кількість свиней на відгодівлі на одну свиноматку на рік							
		час відгодівлі від народження до продажу:									
		середня вага на момент продажу									
3. Кількість приміщень (пташників)				4. Укомплектованість пташників							
5. У годівлі використовуються повнораціонні кормові суміші комбікормових заводів:						☐ ТАК		☐ НІ			
якщо ТАК, вкажіть назву корму та дані виробника (назва, адреса, ідентифікаційний номер):											
якщо НІ, вкажіть склад суміші:											
6. Використовувані кормові добавки (перелік)											
7. Середній час відгодівлі в днях				8. Витрата корму/кг приросту маси							
9. Документація ветеринарного лікування (чи ведеться) - якщо ТАК, чи правильно вона ведеться?				☐ ТАК ☐ ТАК		☐ НІ ☐ НІ					
10. Інформація, заповнена під час відбору проб під час дослідження (пункти 11-15)											
11. На день відбору в господарстві є тварини, підозрілі на захворювання.				☐ ТАК		☐ НІ					
Якщо ТАК, то вкажіть, у яких вікових групах та які симптоми спостерігалися:											
12. Тварини проходять лікування				☐ ТАК		☐ НІ					
13. Тварини перебувають у періоді виведення після лікування				☐ ТАК		☐ НІ					
14. Застосовувані лікарські засоби (вказати вид і тривалість прийому)											
15. Інші види сільськогосподарських тварин, які утримуються або											
16. Прізвище, ім'я та адреса лікаря ветеринарної медицини, який надає послуги по лікуванню											
17. Інструкція про права та обов'язки*											
Висновки, викладені у звіті, є основою для вжиття подальших дій, у тому числі проведення оцінок, підготовки висновків, рекомендацій після перевірки, винесення рішень, підготовки інформації для вищестоящих підрозділів та повідомлення компетентного органу у разі вчинення злочину чи правопорушення. * обведіть потрібне											
18. Зауваження та/або застереження оператора ринку або уповноваженої ним особи (за наявності)											
Місце, дата											
підпис оператора ринку або уповноваженої ним особи (за згоди)				підпис(и) державного(них) ветеринарного(них) інспектора(ів), які брали участь у відборі зразків							
Звіт складено у трьох ідентичних примірниках 1. Органу контролю. 2. Оператору ринку. 3. Додано до акту відбору зразків.											
Підтвердження одержання оператором ринку або уповноваженою ним особою (дата та розбірливий підпис):											

						Додаток 4 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявності заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин
Додаток № 4	Відомості про ферму з розведення великої рогатої худоби, кіз, овець					
	Нормер акту відбору зразка:			Номер зразка:		
	Дата та час складання звіту:					
	Дата та час закінчення складання звіту:					
Головне управління Держпродспоживслужби в			Назва територіального структурного підрозділу			
Особа(и), яка(і) складає(ють) звіт:						
Ім'я та прізвище, посада:						
Ім'я та прізвище, посада:						
Ім'я та прізвище, посада:						
Номер посвідчення та дата видачі						
1. Назва, адреса потужності за місцезнаходженням або задекларованим/ зареєстрованим місцем проживання (перебування) оператора ринку, в управлінні якого перебуває така потужність						
2. Молодняк м'ясних тварин кількість штук: для великої рогатої худоби: бики телиць						
3. Тварини на відгодівлі після зняття з виробництва Шт						
4. Молочні тварини Шт				5. Надой молока з корівника		
6. Сліди імплантів						
7. Будова тварин				масивний:		☐ ТАК ☐ НІ
				велика м'язова маса		☐ ТАК ☐ НІ
8. У годівлі використовують повнораціонні кормові суміші комбікормових заводів:				☐ ТАК ☐ НІ		
3. Господарство відгодовує шляхом придбання (обведіть потрібне)				поросят від свиноматок	поросят відлучених від свиноматок	поросят від свиноматок та поросят відлучених від свиноматок
						не застосовується
4. Надайте:		Кількість свиноматок:		5. Кількість свиней на відгодівлі на одну свиноматку на рік		
		час відгодівлі від народження до продажу:				
		середня вага на момент продажу				
6. Кількість приміщень (пташників)				7. Укомплектованість пташників		
8. У годівлі використовуються повнораціонні кормові суміші комбікормових заводів:				☐ ТАК ☐ НІ		
якщо ТАК, вкажіть назву корму та дані виробника (назва, адреса, ідентифікаційний номер):						
якщо НІ, вкажіть склад суміші:						
9. Використовувані кормові добавки (перелік)						
10. Середній час відгодівлі в днях				11. Витрата корму/кг приросту маси		
12. Норма вгодованої тварини:				різноманітний: однорідний:		
13. Документація ветеринарного лікування (чи ведеться) - якщо ТАК, чи правильно вона ведеться?				☐ ТАК ☐ ТАК		☐ НІ ☐ НІ
14. Інформація, яка заповнюється при відборі проб під час дослідження (пункти 15-19)						
15. На день відбору в господарстві є тварини, підозрілі на захворювання.				☐ ТАК		☐ НІ
Якщо ТАК, то вкажіть, у яких вікових групах та які симптоми спостерігалися:						
16. Тварини проходять лікування				☐ ТАК		☐ НІ
17. Тварини перебувають у періоді виведення після лікування				☐ ТАК		☐ НІ
18. Застосовувані лікарські засоби (вказати вид і тривалість прийому)						
19. Інші види сільськогосподарських тварин, які утримуються або						
20. Прізвище, ім'я та адреса лікаря ветеринарної медицини, який надає послуги по лікуванню						
21. Інструкція про права та обов'язки*						
Висновки, викладені у звіті, є основою для вжиття подальших дій, у тому числі проведення оцінок, підготовки висновків, рекомендацій після перевірки, винесення рішень, підготовки інформації для вищестоящих підрозділів та повідомлення компетентного органу у разі вчинення злочину чи правопорушення.						
* обведіть потрібне						
22. Зауваження та/або застереження оператора ринку або уповноваженої ним особи (за наявності)						
Місце, дата						
підпис оператора ринку або уповноваженої ним особи (за згоди)				підпис(и) державного(них) ветеринарного(них) інспектора(ів), які брали участь у відборі зразків		
Звіт складено у трьох ідентичних примірниках 1. Органу контролю. 2. Оператору ринку. 3. Додано до акту відбору зразків.						
Підтвердження одержання оператором ринку або уповноваженою ним особою (дата та розбірливий підпис):						

					Додаток 5 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин				
Додаток № 5	Відомості про рибне господарство								
	Нормер акту відбору зразка:			Номер зразка:					
	Дата та час складання звіту:								
	Дата та час закінчення складання звіту:								
Головне управління Держпродспоживслужби в				Назва територіального структурного підрозділу					
Особа(и), яка(і) складає(ють) звіт:									
Ім'я та прізвище, посада:									
Ім'я та прізвище, посада:									
Ім'я та прізвище, посада:									
Номер посвідчення та дата видачі									
1. Назва, адреса потужності за місцезнаходженням або задекларованим/ зареєстрованим місцем проживання (перебування) оператора ринку, в управлінні									
2. Реєстраційний номер потужності									
3. Кількість ставків	4. Дата зариблення ставка	ставок 1	ставок 2	ставок 3	ставок 4	ставок 5	ставок 6	ставок 7	ставок 8
		ставок 9	ставок 10	ставок 11	ставок 12	ставок 13	ставок 14	ставок 15	ставок 16
5. Походження				власного виробництва ☐			куплена риба ☐		
6. Адреса та реєстраційний номер потужності в якій було придбано рибу									
7. У годівлі використовуються повнораціонні кормові суміші комбікормових заводів:							☐ ТАК	☐ НІ	
якщо ТАК, вкажіть назву корму та дані виробника (назва, адреса, ідентифікаційний номер):									
якщо НІ, вкажіть склад суміші (перерахуйте використані кормові добавки):									
8. Документація ветеринарного лікування (чи ведеться) - якщо ТАК, чи правильно вона ведеться					☐ ТАК ☐ ТАК		☐ НІ ☐ НІ		

Інформація, заповнена при відборі зразків під час дослідження (пункти 9-13)		
9. Середній приріст ваги риби (у грамах кожні 4 тижні)	на першому році життя:	
	на другому році життя:	
10. Загибель поголів'я у відсотках тварин по відношенню до вихідного стану		
11. Тварини проходять лікування	☐ ТАК	☐ НІ
12. Тварини перебувають у періоді виведення після лікування	☐ ТАК	☐ НІ
13. Застосовувані лікарські засоби (вказати вид і тривалість прийому)		
14. Прізвище, ім'я та адреса лікаря ветеринарної медицини, який надає послуги по лікуванню		
15. Інструкція про права та обов'язки*		
Висновки, викладені у звіті, є основою для вжиття подальших дій, у тому числі проведення оцінок, підготовки висновків, рекомендацій після перевірки, винесення рішень, підготовки інформації для вищестоящих підрозділів та повідомлення компетентного органу у разі вчинення злочину чи правопорушення. * обведіть потрібне		
16. Зауваження та/або застереження оператора ринку або уповноваженої ним особи (за наявності)		
Місце, дата		
підпис оператора ринку або уповноваженої ним особи (за згоди)	підпис(и) державного(них) ветеринарного(них) інспектора(ів), які брали участь у відборі зразків	
Звіт складено у трьох ідентичних примірниках 1. Органу контролю. 2. Оператору ринку. 3. Додано до акту відбору зразків.		
Підтвердження одержання оператором ринку або уповноваженою ним особою (дата та розбірливий підпис):		

					Додаток 6 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин
Додаток № 6	Відомості про пасіку				
	Нормер акту відбору зразка:		Номер зразка:		
	Дата та час складання звіту:				
	Дата та час закінчення складання звіту:				
Головне управління Держпродспоживслужби в		Назва територіального структурного підрозділу			
.....					
Особа(и), яка(і) складає(ють) звіт:					
Ім'я та прізвище, посада:					
Ім'я та прізвище, посада:					
Ім'я та прізвище, посада:					
Номер посвідчення та дата видачі					
1. Назва, адреса потужності за місцезнаходженням або задекларованим/ зареєстрованим місцем проживання (перебування) оператора ринку, в управлінні					
2. Реєстраційний номер потужності					
3. Кількість об'єктів (вулики)			4. Дата отримання досліджуваного меду		
5. Кількість меду, розміщеного на ринку в попередньому році (літри)	Власного виробництва		Купівля в іншому господарстві	Імпорт із третьої країни	
6. Походження перевіреного меду	Власного виробництва		Купівля в іншому господарстві	Імпорт із третьої країни	
7. Дані про господарство у разі тестування меду, придбаного чи імпортованого з третьої країни					
8. Документація ветеринарного лікування (чи ведеться) - якщо ТАК, чи правильно вона ведеться			☐ ТАК ☐ ТАК	☐ НІ ☐ НІ	
Інформація, заповнена при відборі зразків під час дослідження (пункти 9-13)					
9. На пасіці проводиться лікування			☐ ТАК	☐ НІ	
10. Якщо ТАК, які лікарські засоби застосовуються та які терміни виведення					
11. Тварини перебувають у періоді виведення після лікування			☐ ТАК	☐ НІ	
12. Якщо ТАК, які лікарські засоби в який час застосовували та які терміни виведення					
13. Пасіка після лікування та після періоду відміни; перерахувати раніше застосовані лікарські засоби					
14. Прізвище, ім'я та адреса лікаря ветеринарної медицини, який надає послуги по лікуванню					
15. Інструкція про права та обов'язки*					
Висновки, викладені у звіті, є основою для вжиття подальших дій, у тому числі проведення оцінок, підготовки висновків, рекомендацій після перевірки, винесення рішень, підготовки інформації для вищестоящих підрозділів та повідомлення компетентного органу у разі вчинення злочину чи правопорушення. * обведіть потрібне					
16. Зауваження та/або застереження оператора ринку або уповноваженої ним особи (за наявності)					
Місце, дата					
підпис оператора ринку або уповноваженої ним особи (за згоди)			підпис(и) державного(них) ветеринарного(них) інспектора(ів), які брали участь у відборі зразків		
Звіт складено у трьох ідентичних примірниках 1. Органу контролю. 2. Оператору ринку. 3. Додано до акту відбору зразків.					
Підтвердження одержання оператором ринку або уповноваженою ним особою (дата та розбірливий підпис):					

					Додаток 7 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин
Додаток № 7	Відомості для потужності з пакування яєць				
	Нормер акту відбору зразка:		Номер зразка:		
	Дата та час складання звіту:				
	Дата та час закінчення складання звіту:				
Головне управління Держпродспоживслужби в		Назва територіального структурного підрозділу			
Особа(и), яка(і) складає(ють) звіт:					
Ім'я та прізвище, посада:					
Ім'я та прізвище, посада:					
Ім'я та прізвище, посада:					
Номер посвідчення та дата видачі					
1. Назва, адреса потужності за місцезнаходженням або задекларованим/ зареєстрованим місцем проживання (перебування) оператора ринку, в управлінні якого перебуває така потужність					
2. Реєстраційний номер потужності					
3. Ферма, з якої походять відібрані яйця					
4. Кількість яєць, завезених до закладу з ферми, з якої походять відібрані яйця					
5. Дата виробництва (знесення) яєць, з яких відібрано пробу					
Інформація, заповнена при відборі зразків під час дослідження (пункти 6-7)					
6. Яйця, присутні на заводі в день відбору	Походження яєць	Кількість	Ідентифікаційні дані партії		
7. Документація щодо партії яєць, з якої відібрано зразок:					
Чи ведеться документація про завезення яєць на завод?					
Чи правильно ведеться документація?					
Чи правильно позначені яйця?					
Чи забезпечена партія завезених яєць документами, що підтверджують здоров'я стада					
8. Обговорення виправлень, вилучень і доповнень, внесених у протокол					
9 Інструкція про права та обов'язки*					
Висновки, викладені у звіті, є основою для вжиття подальших дій, у тому числі проведення оцінок, підготовки висновків, рекомендацій після перевірки, винесення рішень, підготовки інформації для вищестоящих підрозділів та повідомлення компетентного органу у разі вчинення злочину чи правопорушення. * обведіть потрібне					
10. Зауваження та/або застереження оператора ринку або уповноваженої ним особи (за наявності)					
Місце, дата					
підпис оператора ринку або уповноваженої ним особи (за згоди)		підпис(и) державного(них) ветеринарного(них) інспектора(ів), які брали участь у відборі зразків			
Звіт складено у трьох ідентичних примірниках 1. Органу контролю. 2. Оператору ринку. 3. Додано до акту відбору зразків.					
Підтвердження одержання оператором ринку або уповноваженою ним особою (дата та розбірливий підпис):					

						Додаток 8 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин
Додаток № 8	Відомості для потужності з переробки дичини					
	Нормер акту відбору			Номер зразка:		
	Дата та час складання звіту:					
	Дата та час закінчення складання звіту:					
Головне управління Держпродспоживслужби в			Назва територіального структурного підрозділу			
Особа(и), яка(і) складає(ють) звіт:						
Ім'я та прізвище, посада:						
Ім'я та прізвище, посада:						
Ім'я та прізвище, посада:						
Номер посвідчення та дата видачі						
1. Назва, адреса потужності за місцезнаходженням або задекларованим/ зареєстрованим місцем проживання (перебування) оператора ринку, в управлінні якого перебуває така потужність						
2. Реєстраційний номер потужності						
3. Назва та адреса пункту збору дичини та ветеринарний ідентифікаційний номер				4. Орендар або завідуючий мисливським угіддям.		
5. Ім'я мисливця або особи, яка доставляє тушу:						
6. Адреса мисливця або особи, яка доставляє тушу.				7. Дата, час і місце відлову дичини.		
8. Вид дичини, з якої відібрано пробу, та номер туші.						
9. Номер мисливського району та області.						
10. Чи приймали тушу умовно?:				☐ ТАК	☐ НІ	
11. Номер дозволу на індивідуальне полювання або свідоцтва про походження дичини:						
12. Дата і час отримання туші:						
13. Інструкція про права та обов'язки*						
Висновки, викладені у звіті, є основою для вжиття подальших дій, у тому числі проведення оцінок, підготовки висновків, рекомендацій після перевірки, винесення рішень, підготовки інформації для вищестоящих підрозділів та повідомлення компетентного органу у разі вчинення злочину чи правопорушення. * обведіть потрібне						
14. Зауваження та/або застереження оператора ринку або уповноваженої ним особи (за наявності)						
Місце, дата						
підпис оператора ринку або уповноваженої ним особи (за згоди)			підпис(и) державного(них) ветеринарного(них) інспектора(ів), які брали участь у відборі зразків			
Звіт складено у трьох ідентичних примірниках 1. Органу контролю. 2. Оператору ринку. 3. Додано до акту відбору зразків.						
Підтвердження одержання оператором ринку або уповноваженою ним особою (дата та розбірливий підпис):						

					Додаток 9 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявності заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків,
Додаток № 9	Відомості про передзабійний та післязабійний огляд тварин				
	Нормер акту відбору		Номер зразка:		
	Дата та час складання звіту:				
	Дата та час закінчення складання звіту:				
Головне управління Держпродспоживслужби в		Назва територіального структурного підрозділу			
Особа(и), яка(і) складає(ють) звіт:					
Ім'я та прізвище, посада:					
Ім'я та прізвище, посада:					
Ім'я та прізвище, посада:					
Номер посвідчення та дата видачі					
1. Дата забою					
2. Опис тварини		а) вид:			
		б) вік:			
		в) стать:			
		г) ідентифікаційний номер тварини:			
		д) інше:			
5. Прізвище та ім'я або ім'я власника, адреса або ідентифікаційний номер господарства			6. Вид зібраного матеріалу		
7. Опис змін, виявлених у дослідженні:					
передзабійні			післязабійні		
13. Інструкція про права та обов'язки*					
Висновки, викладені у звіті, є основою для вжиття подальших дій, у тому числі проведення оцінок, підготовки висновків, рекомендацій після перевірки, винесення рішень, підготовки інформації для вищестоящих підрозділів та повідомлення компетентного органу у разі вчинення злочину чи правопорушення. * обведіть потрібне					
14. Зауваження та/або застереження оператора ринку або уповноваженої ним особи (за наявності)					
Місце, дата					
підпис оператора ринку або уповноваженої ним особи (за згоди)			підпис(и) державного(них) ветеринарного(них) інспектора(ів), які брали участь у відборі зразків		
Звіт складено у трьох ідентичних примірниках 1. Органу контролю. 2. Оператору ринку. 3. Додано до акту відбору зразків.					
Підтвердження одержання оператором ринку або уповноваженою ним особою (дата та розбірливий підпис):					

					Додаток 10 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин		
печатка Головного управління Держпродспоживслужби в області					Контрольний список (для оцінки діяльності районних, міжрайонних (міських) управлінь)		
ПРОТОКОЛ ПРО ПЕРЕВІРКУ № _____					Дата та час початку перевірки:		
.....					Дата та час закінчення перевірки:		
* Область /район/.....					Дата останньої перевірки:		
Цей протокол призначений для оцінки того, як районне управління реалізує національні плани контролю на основі положень Регламенту (ЄС) 2017/625 Європейського Парламенту та Ради від 15 березня 2017 року про офіційний контроль та іншу офіційну діяльність, що виконується для забезпечення застосування законодавства про харчові продукти							
Найменування районного управління, що перевіряється:					Перші чотири цифри коду району, згідно з Кодифікатором адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад, затвердженим наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 26 листопада 2020 року № 290 (у редакції наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 12 січня 2021 року № 3) UA		
Адреса районного управління, що перевіряється:							
Керівник районного (міського) управління (прізвище та ім'я):							
Особа, безпосередньо відповідальна в районному (міському) управлінні за впровадження національних планів контролю:							
Особа(и), які здійснюють перевірку.							
Ім'я та прізвище:							
Посада:							
Номер посвідчення:							
Дата видачі посвідчення:							
П - правильно		ВП – виявлено порушення					
Д – доповнення та коментар		х – символ, вставлений у поле					
I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА					П	ВП	Д
1. Перелік осіб, уповноважених керівником районного управління на відбір зразків							
2. Документ, що підтверджує повноваження осіб на відбір зразків							
3. Обладнання для відбору зразків (інструменти, пакування, захисний одяг тощо)							
4. Умови зберігання відібраних зразків (холодильники, морозильні камери, можливість відповідного захисту)							
5. Проведений аналіз щодо кількості, розмірів господарств та виробничих підприємств, способу утримання, профілю виробництва тощо							
6. Наявність правових актів (законодавство про харчові продукти, а також правові акти ЄС). Це стосується наявності відповідних законодавчих та нормативних документів, які регулюють процес відбору та обробки зразків.							
II. МЕТОД ЗБОРУ, ТРАНСПОРТУВАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ТА ДОСТАВКИ ЗРАЗКІВ ДО УПОВНОВАЖЕНОЇ ЛАБОРАТОРІЇ					П	ВП	Д
1. Дотримання принципу: 1 зразок = 1 тварина = 1 відомість про оператора ринку (виключення одноразового відбору кількох зразків від однієї тварини)							
2. Систематичність виконання плану (виключення акційного підходу)							
3. Правильність вибору цілей. Дотримання критеріїв відбору цілей, враховуючи позитивні результати з минулих років та висновки з проведених перевірок							
4. Дотримання принципу раптовості. Відбір зразків повинен бути несподіваним, із різними часами відбору							
5. Відбір зразків уповноваженими особами (при житті на фермах, після забою на бійнях і виробничих підприємствах)							
6. Тип і розмір відібраних зразків (відповідність положенням Регламенту (ЄС) 2017/625 Європейського Парламенту та Ради від 15 березня 2017 року про офіційний контроль та іншу офіційну діяльність, що виконується для забезпечення застосування законодавства про харчові продукти та корми, охорони здоров'я і правила добробуту тварин, здоров'я рослин і засоби захисту рослин)							
7. Спосіб пакування і маркування зразків після відбору							
8. Обладнання для перевезення і зберігання зразків. Забезпечення відповідної температури, запечаткування та пломбування							
9. Дотримання параметрів температури і часу зберігання зразків в інспекції							
10. Дотримання умов транспортування зразків до уповноваженої лабораторії. Забезпечення відповідних параметрів температури під час транспортування, виключення втручання неуповноважених осіб							

III. ЯК ВЕДЕТЬСЯ ДОКУМЕНТАЦІЯ	П	ВП	Д
1. Обласні та районні плани контролю залишків доступні для перевірки			
2. Письмова процедура поводження зі зразками, які відбираються для цілей державного моніторингу (метод підготовки відповідно до інструкцій компетентного органу регіонального рівня)			
3. Відомості про операторів ринку (відомості складені відповідно до встановлених вимог)			
4. Відомості про операторів ринку (складені для кожного відібраного зразка – додатки від № 1 до № 9 до СОП). Відомості про оператора ринку складаються для кожного зразка згідно з додатками, зазначеними в СОП			
5. Результати лабораторних досліджень - позитивні (є повний комплект результатів)			
6. Щомісячні звіти про виконання плану (правильність підготовки, своєчасність подання).			
7. Надсилання письмових зауважень та пропозицій щодо виконання плану досліджень на поточний та наступний рік. Це означає, що всі зауваження та пропозиції повинні бути надіслані координатору для подальшої обробки.			
8. Архівування всієї документації. Це означає, що вся документація повинна бути належним чином архівована для подальшого використання або перевірки.			
IV. ЯК ДІЙТИ У РАЗІ ОТРИМАННЯ ПОЗИТИВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЛАБОРАТОРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	П	ВП	Д
1. Складений перелік позитивних результатів лабораторних досліджень (включаючи також минулі роки). Це означає, що всі позитивні результати досліджень за певний період часу систематизовані та записані.			
2. Протоколи проведених розслідувань перевірки операторів ринку, відбір додаткових зразків та інші вжиті дії).			
3. Негайно проведене розслідування. Це означає, що розслідування повинно бути проведене якнайшвидше після виявлення проблеми.			
4. Збільшення кількості відібраних зразків у випадку виявлення позитивних результатів. Це передбачає посилення контролю в разі виявлення порушень.			
5. Відповідність проведених процедур положенням Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2017/625 від 15 березня 2017 року щодо офіційного контролю та інших офіційних заходів для забезпечення дотримання законодавства про харчові продукти і корми, а також правил щодо здоров'я і добробуту тварин, здоров'я рослин і засобів захисту рослин. Це вказує на дотримання європейських стандартів у процесі контролю.			
6. Повідомлення про результати вжитих дій компетентного органу регіонального рівня			
V. СПОСІБ ТА ТЕРМІНИ УСУНЕННЯ НЕДОЛІКІВ			
VI. ДОПОВНЕННЯ ТА КОМЕНТАР ДО ВАЖЛИВИХ ФАКТІВ/КОНТРОЛЬНИХ ПУНКТІВ, ВІДОБРАЖЕНИХ У СТОВПЦІ			
VII. ОПИС НЕВІДПОВІДНОСТЕЙ, ВІДОБРАЖЕНИХ У СТОВПЦІ «П» (порушення):			
VIII. ОБГОВОРЕННЯ ЗМІН, ВИЛУЧЕНЬ ТА ДОПОВНЕНЬ У ПРОТОКОЛІ.			
Місце, дата...			
..... печатка та/або підпис особи, відповідальної за виконання програми		 печатка та підпис інспектора	
Акт перевірки складено у двох ідентичних примірниках. Одержують:			
1. Особа уповноважена на відбір зразків 2. Вищестоящий керівник			
Підтвердження одержання стороною, яка перевіряється (дата та розбірливий підпис):			

					Додаток 11 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин		
печатка районного управління Головного управління Держпродспоживслужби в області.					Контрольний список про стан виконання плану моніторингу уповноваженими на відбір зразків у/від великої рогатої худоба, свиней, овець, коней, індиків, курей		
ПРОТОКОЛ ПРО ПЕРЕВІРКУ № _____					Дата та час початку перевірки:		
.....					Дата та час закінчення перевірки:		
* Область /район/.....					Дата останньої перевірки:		
Цей протокол призначений для оцінки уповноваженою особою компетентного органу місцевого рівня виконання уповноваженими на відбір зразків особами правил та умов визначених СОП, положень Регламенту (ЄС) 2017/625 Європейського Парламенту та Ради від 15 березня 2017 року про офіційний контроль та інша офіційна діяльність, яка здійснюється для забезпечення застосування законодавства про харчові продукти та корми та правил щодо здоров'я та добробуту тварин, здоров'я рослин та засобів захисту рослин.							
Назва підприємства (оператора ринку):					Реєстраційний номер підприємства		
Адреса підприємства:							
Особа, яка проводить перевірку:							
Ім'я та прізвище:							
Посада:							
Номер посвідчення:							
Дата видачі посвідчення:							
Уповноважені на відбір зразків посадові особи компетентного органу (це стосується ветеринарів, які офіційно призначені для проведення інспекцій або перевірок на певному підприємстві, зокрема в галузі ветеринарної медицини, сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів. Таке призначення може бути частиною планових перевірок або у відповідь на конкретні потреби чи підозри):							
П - правильно		ВП – виявлено порушення					
Д – доповнення та коментар		х – символ, вставлений у поле					
I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА					П	ВП	Д
1. Ідентифікація уповноваженої на відбір зразків особи (це можуть бути бейджики або інші форми ідентифікації, які використовуються уповноваженими на відбір зразків особами для підтвердження їхніх повноважень)							
2. Обладнання для відбору зразків (інструменти, упаковки, захисний одяг тощо). Це включає всі необхідні засоби для безпечного та ефективного відбору зразків.							
3. Умови зберігання відібраних зразків у приміщенні для лікарів ветеринарної медицини (холодильники, морозильники, можливість належного захисту). Це стосується умов зберігання, які забезпечують збереження якості зразків до їх аналізу.							
4. Наявність правових актів (законодавство про харчові продукти, а також правові акти ЄС). Це стосується наявності відповідних законодавчих та нормативних документів, які регулюють процес відбору та обробки							
II. МЕТОД ЗБОРУ, ТРАНСПОРТУВАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ТА ДОСТАВКИ ЗРАЗКІВ					П	ВП	Д
1. Відповідність правилу: 1 зразок = 1 тварина = 1 відомість про оператора ринку (виключення одноразового відбору кількох зразків від однієї тварини)							
2. Систематичність виконання плану (виключення акційного підходу)							
3. Перевірка документації, що супроводжує тварин, призначених на забій (довідки про стан здоров'я, паспорти)							
4. Передзабійний огляд (місце передзабійного огляду, журнал передзабійного огляду, можливість ідентифікації тварин).							
5. Дотримання принципу раптовості (відбір зразків повинен бути неочікуваний, із різними часами відбору)							
6. Патоморфологічний огляд (оцінка придатності до споживання – лабораторні дослідження)							
7. Тип і розмір відібраних зразків (відповідність положенням Регламенту (ЄС) 2017/625 Європейського Парламенту та Ради від 15 березня 2017 року про офіційний контроль та іншу офіційну діяльність, що виконується для забезпечення застосування законодавства про харчові продукти та корми, охорони здоров'я і правила добробуту тварин, здоров'я рослин і засоби захисту рослин)							
8. Спосіб пакування та маркування зразків після відбору							
9. Обладнання для транспортування та зберігання зразків (можливість забезпечення відповідної температури, закупорювання, герметизація)							
10. Дотримання температурних параметрів і часу зберігання зразків перед відправкою до уповноваженої							
11. Спосіб доставки зразків до місця зберігання (забезпечення відповідних температурних параметрів під час транспортування, виключення втручання сторонніх осіб)							

III. ЯК ВЕДЕТЬСЯ ДОКУМЕНТАЦІЯ		П	ВП	Д
1. Відомості про оператора ринку (спосіб складання згідно з СОП. Це означає, що під час відбору зразків потрібно дотримуватися визначених процедур і правил, визначених законодавством та СОП)				
2. Відомості про операторів ринку (складені для кожного відібраного зразка – додатки від № 1 до № 9 до СОП). Відомості про оператора ринку складаються для кожного зразка згідно з додатками, зазначеними в СОП				
3. Реєстр зразків. Це журнал або документ у якому фіксуються всі зразки, відібрані у оператора ринку				
4. Спосіб інформування оператора ринку про відбір зразків (відповідно до законодавства та СОП).				
IV. ДОПОВНЕННЯ ТА КОМЕНТАР ДО ВАЖЛИВИХ ФАКТІВ/КОНТРОЛЬНИХ ПУНКТІВ, ВИДОБРАЖЕНИХ У СТОВПЦІ				
V. ОПИС НЕВІДПОВІДНОСТЕЙ, ВИДОБРАЖЕНИХ У СТОВПЦІ «П» (порушення)				
VI. СПОСІБ І ЧАС УСУНЕННЯ НЕВІДПОВІДНОСТЕЙ				
VII. ОБГОВОРЕННЯ ЗМІН, ВИЛУЧЕНЬ ТА ДОПОВНЕНЬ ДО ПРОТОКОЛУ				
VIII. ІНСТРУКЦІЯ ПРО ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ				
Перевірена особа була поінформована (ТАК / НІ*) про:				
1. обов'язок забезпечення контролюючому допомоги, необхідної для виконання контрольних дій,				
2. право на:				
- подання письмових заперечень до висновків, викладених у протоколі контролю, перед його підписанням, протягом 7 днів з дня отримання протоколу контролю,				
- відмову від підписання протоколу контролю, із наданням пояснень причин відмови протягом 7 днів з моменту його отримання,				
3. що відмова від підписання протоколу не є перешкодою для підписання протоколу контролюючим та реалізації висновків контролю.				
У разі подання заперечень до протоколу контролю, термін відмови від підписання протоколу разом з наданням причин цієї відмови починається з дня доставки суб'єкту контролю позиції контролюючого щодо заперечень.				
Висновки, викладені у протоколі, є основою для подальших дій, включаючи оцінку, підготовку висновків, рекомендацій, видання рішень, підготовку інформації для вищих органів, а також для повідомлення відповідного органу у разі вчинення злочину чи правопорушення.				
*потрібне підкреслити				
IX. Зауваження та заперечення перевіреного до цього протоколу				
Місце, дата...				
.....				
.....				
...печатка та/або підпис особи, відповідальної за виконання				
		печатка та підпис інспектора		
Один примірник отримує посадова особа сторони, яка перевіряється				
....., а інший примірник особі яка здійснила перевірку.....				
Підтвердження одержання стороною, яка перевіряється (дата та розбірливий підпис):				

[illegible]

Додаток 13 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин														
печать Головного управління Держпродспоживслужби в області														
Квартальний/річний звіт щодо невідповідних зразків, відібраних згідно з Планом державного моніторингу в _____ області, _____ квартал _____ рік.														
КОНТРОЛЬНЕ ОБСТЕЖЕННЯ														
№	Напрямок дослідження (також надайте символ групи та назву досліджуваної сполуки)	Вид тварини або назва матеріалу, зібраного для дослідження	Тип тканини (матеріалу), зібраного для дослідження, ідентифікатор зразка, дата взяття зразка	Кількість взятих проб	Країна походження (у випадку зразків, що походять з-за меж України)	Місце відбору проб (ферма, бійня, завод, пункт)	Лабораторія, в яку надіслано пробу - дата	Виявлено позитивний результат тесту (номер протоколу, дата)	Ферма походження (адреса, особисті дані власника)	Результати розслідування (коротко підсумувати те, що було встановлено під час розслідування)	Прийняті рішення (коротко напишіть, чого вони стосуються, включаючи кількість, наприклад, збережених продуктів або одиниць)	Кількість і види тварин, а також кількість і типи продуктів тваринного походження, які були вилучені в результаті розслідування	Кількість і вид продукції, що утилізується	Коментарі
1														
2														
3														
4														
5														
підпис начальника Головного управління Держпродспоживслужби в області														

[illegible]

		Додаток 15 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин
	печать районного/міського управління Головного управління Держпродспоживслужби в області	
Звіт про дії після отримання результату дослідження уповноваженої лабораторії про наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин (щодо ферми, звідки походить тварина або з якої було відібрано зразок(и))		
Звіт необхідно надіслати Головному управлінню Держпродспоживслужби в області та Держпродспоживслужбі не пізніше 48 годин з дати отримання інформації про невідповідність. Наступний звіт є остаточним звітом після завершення розслідування.		
	Результат	Дії
1	Ідентифікатор зразка (унікальний номер зразка)	
2	Напрямок дослідження (що саме досліджувалося)	
3	Дата і час підготовки звіту	
4	Область	
5	Район (адміністративний район у області).	
6	Ім'я та прізвище особи, яка підготувала звіт	
7	Назва та адреса господарства/підприємства, де був взятий зразок	
8	Дата взяття зразка	
9	Дата відправки зразка на дослідження	
10	Дата отримання результату дослідження	
11	Результат лабораторного дослідження	
12	Результат лабораторного дослідження (якщо зразок був направлений на підтверджувальні дослідження).	
13	Кількість і види тварин в господарстві	
14	Чи було введено заборону на введення тварин в обіг, включаючи забій, чи є обмеження на продаж або забій тварин.	
15	Опис прийнятих заходів у рамках розслідування	
16	Встановлена причина невідповідності (після закінчення розслідування)	
17	Чи були поінформовані інші інстанції про випадок	
18	Які були застосовані санкції.	

		Додаток 16 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин
Звіт про дії після отримання невідповідного результату на бійні/переробного підприємства, де відібрано зразок, згідно з Планом державного моніторингу (перший звіт необхідно надіслати на k.romanchenko@dpss.gov.ua не пізніше 48 годин з дати отримання інформації про невідповідність. Наступний звіт є остаточним звітом після завершення розслідування).		
	Результат	Дії
1	Ідентифікатор зразка (унікальний номер, присвоєний зразку).	
2	Напрямок дослідження (мета або характер дослідження)	
3	Дата і час підготовки звіту	
4	Область (адміністративно територіальна одиниця)	
5	Район	
6	Ім'я та прізвище особи, яка підготувала звіт	
7	Назва та адреса підприємства, де був взятий зразок	
8	Дата взяття зразка	
9	Чи тримали тварину на карантині до отримання результатів дослідження.	
10	Дата відправки зразка на дослідження	
11	Дата отримання результатів дослідження лабораторій	
12	Результат лабораторного дослідження з лабораторій	
13	Величина партії (включаючи кількість тварин із цього ж господарства)	
14	Опис прийнятих заходів у рамках розслідування – деталі дій, що були вжиті під час розслідування	
15	Встановлена причина невідповідності (причина порушення, виявлена під час розслідування).	
16	Чи були поінформовані інші організації про цей випадок.	
17	Чи накладались санкції	

		Додаток 17 до Стандартної операційної процедури щодо обсягів та порядку виконання національних планів контролю використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також наявність заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, забруднюючих речовин
Звіт про дії після отримання невідповідного результату щодо бійні/підприємства, де було відібрано зразок, згідно з Планом державного моніторингу (перший звіт необхідно надіслати на електронну адресу k.romanchenko@dpss.gov.ua не пізніше 48 годин з дати отримання інформації про невідповідність. Наступний звіт є остаточним звітом після завершення розслідування)		
	Результат	Дії
1	Область і район	
2	Ідентифікатор зразка (унікальний номер, присвоєний зразку)	
3	Напрямок дослідження (мета або характер дослідження)	
4	Матеріал / Матриця – тип зразка, наприклад кров	
5	Вид тварини, яка тварина була джерелом зразка	
6	Місце взяття (де був взятий зразок)	
7	Дата взяття зразка	
8	Назва лабораторії, що проводить дослідження	
9	Дата відправки зразка на дослідження	
10	Результат дослідження зразка	
11	Дата отримання результату дослідження	
12	Дата отримання результату дослідження (якщо зразок був відправлений на підтверджувальні	
13	Результат лабораторного дослідження	
14	Короткий опис прийнятих заходів у рамках розслідування (деталі дій, що були вжиті)	
15	Елементи розслідування, виявлені у розслідуванні - відповідно до прикладів, наведених у таблиці	
16	Визначена причина невідповідності - відповідно до прикладів, наведених у таблиці	
17	Чи були проінформовані про це інші підрозділи (якщо так, то вкажіть, які саме підрозділи та опишіть, чого стосувались повідомлення)	
18	Чи накладені санкції	

Елементи розслідування:
підозра в незаконних діях, що суперечать закону
відсутність доказів незаконного лікування
доказ незаконного лікування
випадкове забруднення
перевірка в господарстві
перевірка на бойні
перевірка на підприємстві
перевірка записів, наприклад, у журналах лікування
взяття підозрілих зразків для підтвердження незаконного лікування після невідповідного результату
доказ наявності порушень
грошові штрафи або заборона на співпрацю
перевірка перед допуском на ринок
забій тварин
знищення продуктів
незаконні дії, що суперечать закону
забруднення/перевищення, що може становити загрозу для здоров'я споживачів
підозри щодо порушень
затримання партії перед випуском на ринок
очікування результатів розслідування або аналізів перед випуском на ринок
випуск на ринок/звільнення партії
продукти знищені через ризик для здоров'я людей
тварини та продукти визнані непридатними для споживання людьми
обмежено переміщення тварин або продуктів
скасування заборони після отримання правильних результатів аналізів
інформація передана іншим відповідним органам
повідомлення RASFF
посилений контроль на підприємстві перед випуском на ринок
посилений контроль на бойні
забруднення з навколишнього середовища
підозра на забруднення з навколишнього середовища
підозра на природне/ендогенне походження
підозра на випадкове забруднення/перевищення
вилучення з ринку
Встановлена причина невідповідності:
випадкове забруднення/перевищення
каскадне використання
забруднення навколишнього середовища
незаконне застосування/свідомо незаконні дії
природне походження
недотримання карантинного періоду
дотримання карантинного періоду
інші
невідомі

Витяг з протоколу № 5
засідання Вченої ради Державного науково-дослідного інституту з
лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи
(далі –ДНДІЛДВСЕ) від 25 червня 2025 року

ПРИСУТНІ:

1. Голова Вченої ради:

ПІЩАНСЬКИЙ Олександр Вікторович – кандидат ветеринарних наук, директор ДНДІЛДВСЕ;

2. Вчений секретар Вченої ради:

РОМАНЬКО Марина Євгенівна – доктор біологічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи ДНДІЛДВСЕ.

На засіданні присутні 18 членів Вченої ради з 25, затверджених Наказом ДНДІЛДВСЕ від 01.04.2025 року № 72-ОД, засідання є легітимним.

Порядок денний засідання

№ п/п	Назва пункту порядку денного	Доповідач
1	2	3
4.	Розгляд та затвердження монографій, методичних рекомендацій та нормативних документів, розроблених у поточному році: 1. Бактеріальні та грибкові зоонози: наук. монографія; 2. Стандартна операційна процедура щодо обсягів та порядку виконання національних планів державного контролю за використанням фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, державного контролю щодо забруднюючих речовин.	Леонід КОРНІЄНКО, доктор ветеринарних наук, професор, головний науковий співробітник науково-дослідного відділу епізоотології та інфекційних хвороб ДНДІЛДВСЕ; Світлана ШУЛЯК, кандидат ветеринарних наук, завідувач науково-дослідного хіміко-токсикологічного відділу ДНДІЛДВСЕ

СЛУХАЛИ:

Світлану ШУЛЯК – завідувача науково-дослідного хіміко-токсикологічного відділу ДНДІЛДВСЕ, яка представила проєкт нормативного документу «Стандартна операційну процедуру щодо обсягів та порядку виконання національних планів державного контролю за використанням фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, державного контролю щодо забруднюючих речовин» (далі – СОП), що розроблений колективом фахівців Департаменту

безпеки харчових продуктів та ветеринарної медицини Держпродспоживслужби.

Рецензований проєкт СОП визначає процедуру правильності відбору зразків, оформлення, реєстрації та пересилки до уповноваженої лабораторії відповідними особами (посадовими особами компетентного органу, компетентного органу регіонального рівня, компетентного органу місцевого рівня, іншими уповноваженими особами) у порядку виконання Плану Державного моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднювачів у живих тваринах і необроблених харчових продуктах тваринного походження; координації дій уповноважених на відбір зразків осіб у разі виявлення заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин чи перевищення допустимого максимального рівня залишків фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або кормові добавки, хімічних забруднень, залишків пестицидів та інше; узгодженості дій уповноважених на відбір зразків осіб та уповноваженої лабораторії.

Розроблений проєкт СОП складається з наступних розділів: «Визначення термінів», «Мета стандартної операційної процедури», «Загальні положення», «Рекомендації Європейської Комісії», Рекомендації Європейської Комісії, «Відбір зразків для досліджень (випробувань)», «Тип та обсяг зразків», «Стратегія та критерії відбору зразків, цільові та підозрілі зразки», «Принципи розподілу зразків в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць», «Види відібраних зразків», «Матеріали, предмети та обладнання для відбору і зберігання зразків», «Особливості відбору окремих зразків, нумерація актів та зразків», «Документація процесу відбору зразків», «Зберігання, транспортування та передача зразків в лабораторію», «Проведення досліджень (випробувань) зразків у лабораторії», «Нагляд за виконанням планів моніторингу», «Заходи реагування у разі підозри або виявлення заборонених чи недозволених фармакологічно активних речовин», «Заходи реагування на бійні та/або переробному підприємстві», «Звітування про вжиті заходи». Також розроблений документ містить сімнадцять додатків.

Розроблений проєкт СОП викладено на 72 сторінках комп'ютерного тексту, містить всю необхідну базу посилань на нормативні та законодавчі акти. На проєкт СОП «Стандартна операційну процедуру щодо обсягів та порядку виконання національних планів державного контролю за використанням фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, державного контролю щодо забруднюючих речовин» надійшло три позитивні рецензії, а саме від рецензентів:

Світлана ШУЛЯК, завідувач науково-дослідного хіміко-токсикологічного відділу ДНДІЛДВСЕ, кандидат ветеринарних наук, старший дослідник;

Наталія ЛІНІЙЧУК, завідувач лабораторії рідинної хроматографії науково-дослідного хіміко-токсикологічного відділу ДНДІЛДВСЕ, кандидат ветеринарних наук;

Наталія САЄНКО, завідувач відділу організації моніторингових досліджень ДНДІЛДВСЕ.

Отже, проєкт СОП «Стандартна операційну процедуру щодо обсягів та порядку виконання національних планів державного контролю за використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, державного контролю щодо забруднюючих речовин» пропонує ухвалити на засіданні Вченої ради ДНДІЛДВСЕ та рекомендувати до розгляду на Науково-методичній раді при Держпродспоживслужбі, оскільки СОП дозволяє актуалізувати вимоги щодо відбору зразків, розподілу їх в межах адміністративно-територіальних одиниць, зберігання, транспортування та передачі зразків у лабораторії та проведення випробувань.

В обговоренні взяли участь: Олександр ПІЩАНСЬКИЙ, Марина РОМАНЬКО, Олена ЛОЖКІНА, Володимир КУСТУРОВ, Сергій ЗАХАРІН, Наталія КУРЯТА, Олег ЛИТВИНЕНКО, Антон ПИСКУН, Галина АЛЕКСЕЄВА.

Під час обговорення доповідачка надала вичерпні відповіді на всі поставлені запитання.

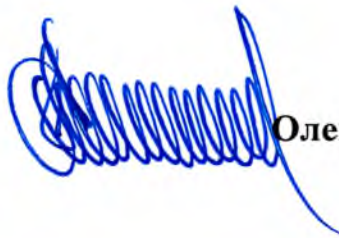
Голосували:

ЗА – 18; ПРОТИ – 0; УТРИМАЛИСЬ – 0.

Одноголосно.

Ухвалили: Затвердити нормативний документ «Стандартна операційну процедуру щодо обсягів та порядку виконання національних планів державного контролю за використання фармакологічно активних речовин, дозволених як ветеринарні лікарські засоби або як кормові добавки, а також заборонених або недозволених фармакологічно активних речовин та їх залишків, державного контролю щодо забруднюючих речовин» та рекомендувати до розгляду в установленому порядку на Науково-методичній раді при Держпродспоживслужбі.

**Голова Вченої ради,
кандидат ветеринарних наук**

Олександр ПІЩАНСЬКИЙ

**Вчений секретар,
доктор біологічних наук,
старший науковий співробітник**

Марина РОМАНЬКО